

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Provisione Et Obtentione Beneficiorvm

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

Capvt Tertivm. De personis, quibus conferenda beneficia, & de ipso collationis actu, ejusdemque acceptatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74485](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74485)

CAPUT TERTIUM.
DE PERSONIS, QUIBUS CONFERENDA BENEFICIA, IPSOQUE COLLATIONIS ACTU.

PARAGRAPHVS I.

De conferendis beneficiis personis designatis, habilibus, seu qualificatis in genere, & in specie de Episcopis.

Questio 759. An, & qualiter inhabilis possit petere & acceptare beneficium Ecclesiasticum, & an teneatur occultum defectum suum manifestare?

1.

Espondeo primò: ordinariè loquendo, qui est irregularis, v. g. aut aliter inhabilis ad beneficium, non potest illud petere aut acceptare, nisi prius dispensationem super defectu, si dispensabilis, obtineat. Laym. in c. cum in cunctis. de elect. §. inferiora. num. 18. Argumento c. innotuit. de elect. c. nisi. de renunciat.

2. Respondeo secundò: si eligendus aut electus, vel etiam aliter promovendus sciat se inhabilem ob defectum suum, cum de eo sit inquisitio (quam Superior, dum tantum agitur, ne indignus promoveatur, etiam nullà præcedente infamia aut querelâ, ex officio instituire debet, etsi secus sit, dum agitur de punitione, Argumento c. 1. de postul. Laym. loc. cit. n. 2. citans Abb. Innoc. Burr. in hoc c. 1. Navar. in rubr. de iudiciis. num. 92. Sanch. de matrim. l. 3. d. 14. n. 2.) manifestare tenetur, aut ab acceptanda electione aliâve promotione sui abstinere. Laym. in c. cum nobis. de elect. n. 1. sic etiam Sanch. loc. cit. ait de admittendis ad Ordines, quod ipsi etiam ordinandi, si de indignitate, aut impedimento occulto interrogentur, teneantur illud confiteri, aut à petitione & susceptione Ordinum abstinere: videturque etiam ad faciendam ultronee hanc manifestationem teneri, ut ex Sanch. loc. cit. indicat Laym. ad cit. §. inferiora. num. 18. Neque enim, ut ibidem ait, in tali casu homini imposita est necessitas, seipsum infamandi; cum possit ab Ordine suscipiendo abstinere, & beneficium non petere, aut non acceptare.

3. Respondeo tertio: accidere tamen potest casus, ut quis beneficium sibi delatum non facile, hoc est, sine infamatione sui recusare possit, adeoque in eo occultam irregularitatem, aliâve sui inhabilitatem cum dicta sua infamia manifestare non tenetur. Laym. ad cit. §. inferiora. n. 19. citans pro hoc Suar. de cens. d. 40. f. 2. n. 31. & 34. & Innoc. in c. innotuit. de elect. n. 2. Electio enim, collatio

aut provisio beneficii facta personæ irregulari naturaliter & quasi fundamentaliter constitit. Laym. ibid. & collatio beneficii facta personæ incapaci, si bonâ fide facta sit, tenet mero jure. Lott. l. 2. q. 47. num. 91. ex Innoc. in c. cum nostris. de concess. preb. n. 3. tamen autem à jure Ecclesiastico sit prohibita, imò etiam in Ordine ad forum externum irrita, tamen lex ista positiva, unde dimanat obligatio ista manifestandi inhabilitatem suam, non obligat in casu necessitatis. Laym. cit. n. 19. Sic etiam in irregularis tacuit defectum suum, & postea impetrat super eo dispensationem, electio vel collatio ante facta eo ipso censetur valida, quod falsum foret, si electio seu collatio talis secundum fundamentum & substantiam ante omnem iudicis sententiam irrita esset; quia quod ab initio vitiosum est, non potest tractu temporis convalescere. Laym. ibid. & illud subjungens, quod licet provisio beneficii omni jure sit penitus irrita, posse tamen contingere casum, ut quis, quantum in se est, sibi oblatum licite acceptet ob gravem necessitatem. V. g. si Titius sciens simoniacam pactiorem intercurrisse, vel conficius suâ occultæ excommunicationis, quam proderet non potest, nec absolutionem impetrare, à patre, gravibus intentatis minis, cogatur beneficium statim acceptare, postea revalidationem tituli consecuturus, aut beneficium renunciaturus.

Questio 760. Qualiter, dum quis inhabilis, adeoque provissus invalide, jus ejus convalescat post dispensationem?

Respondeo: si quis ob defectum nulliter provissus est, sublato per dispensationem defectu ab eo, qui dispensandi potestatem habet, jus provissio convalescit; dum enim defectus ex jure positivo est dispensabilis, provissio quodammodo nempe fundamentaliter, ut dictum q. precedente, & jure naturali spectato, subsistit, ac ideo sublato defectu per legem positivam inducto, etiam civiliter seu in ordine ad forum externum perfici potest. Laym. in c. innotuit. de elect. n. 9. Idem quoque tradit Laym. in c. nisi cum pridem. de renunciatione. n. 5. ubi: si aliquis in excommunicatione, suspensione, irregularitate occulta institutus fuit, sublato impedimento per eum, qui potestate absolvendi, aut dispensandi præditus est, eo ipso titulum validari, tanquam probabile docuit Theol. mor. tr. c. 15. n. 3. & in c. super eo. de elect. n. 3. §. deinde. modò tamen res in nullius præjudicium cedat. Sic v. g. si Capitulares ignoranter elegerint indignum, penes ipsos maneret jus aliam electionem faciendi; ideoque absque eorum consensu defectus ille in ordine ad jus electionis illius habitæ stabilendum non posset tolli ab Ordinario; secus si scienter; tunc enim non posset contradicere, juxta c. nulli, de elect. in c. Laym. cit.

tit. c. 9. Sic etiam, si provifus ob crimen privationem ipfo jure incurriflet, & provifio ad alium fpectaret, non poffet Ordinarius, in crimine difpenfando, titulum ejus validare cum præjudicio collatoris non contententis. Argumento c. *quamvis*, de *refcript.* in 6. Laym. loc. cit. uti nec Epifcopus, dum in beneficiatum tulit fententiam depofitionis, non potefit dein eum reftituere fine patroni confenfu, utpote cui per dictam depofitionem jus novæ præfentationis faciendæ acquifitum. Laym. loc. cit.

Quæftio 761. *An igitur electus aliterve provifus tempore provifionis laborans defectum, quem sperat brevi pofit tempore fe fublaturum, dum nemo fe ei opponit, interim in foro confcientia tutus efle poffit, ita ut tituli revalidatione, aut difpenfatione non egeat?*

Refpondeo affirmativè Laym. ad c. *cum in cunctis*, de *elect.* ad §. *inferiora*, n. 14. adducit in fpecie exemplum laborantis tempore provifionis infamiæ facti, feu commiffi criminis, quod fe per vitæ publicam emendationem brevi emendaturum fperat. Item conftituti tempore provifionis in irregularitate, fufpenfione, excommunicatione minore, deftuturi legitimæ ætate, fcientiæ requifitâ, dum fperat brevi fe abfolutionem à fufpenfione, difpenfationem ab irregularitate, habiturum legitimam ætatem, & fufficiente n fcientiam acquifitum &c. citat pro his omnibus Innoc. in 6. quod *ficut*, de *elect.* & c. *cum noftris*, de *conceff. præb.* Jo. Andr. inc. *Capitulum*, de *refcript.* Felin. in c. *inquisitionis*, de *accufat.* n. 6. Abb. in c. 1. de *integ. reftit.* num. 19. & in c. *quia plerique*, de *immun.* Eccl. nu. 31. Idem habet Laym. ad cap. *grave*, de *præbendis & difp.* de *Prelatis*, q. 53. & 59. nimirum electum aut provifum, fi defectum fcientiæ aut improbitatis tollere poffit ac velit, ipfiquæ lis nulla moveatur, in confcientia tutum efle, atque Laym. in c. *cum in cunctis*, num. 15. hanc ipfam doctrinam defumi ex generali principio feu regula, quam tradunt cit. AA. & infuper Nav. de *alienat. rerum Eccl.* n. 17. Sylv. v. *alienatio*, q. 13. Sa. v. *contractus*, Sanch. de *matrim.* l. 8. d. 7. n. 12. nimirum, fi in electione aut provifione beneficii, alienatione rei Ecclefiafticæ, fimilive actu defit folemnitas aliudve requifitum, licet id fecundum jus pofitivum cenfeatur efle fubftantiale, fi tamen obfervata fint ea, quæ fpectato jure naturali neceffaria funt, electus, provifus, contrahens (modo nulla injuria intervenerit) tutus efle poffit in confcientia, donec electio, collatio, alienatio, fimilive actus ab eo, qui potefitatem habet, refcindatur; quod ipfum jura non raro fignificant, dum electionem v. g. quæ ipfo jure infirma eft, dicunt à giudice irritandam, adeoque; judicis fententiâ, faltem declaratoriâ, opus efle, ut electus vel provifus abcedere cogatur, juxta c. *cum dilectus*, de *confuet.* c. 1. de *poftul. fcriptum*, de *elect. c. ult.* de *Clerico excommunicato*, fubdit tamen Laym. n. 16. hanc doctrinam non ita accipiendam, ac fi univerfalifit, five quod Magiftratu, cum Ecclefiaftico, tum fæculari defit potefitas, latâ lege ob publicam utilitatem, electionem, collationem, contra ædum aliūve actum, qui jure naturali præcife fpectato fubfifteret, ita penitus ab initio infirmandi, ut ne in confcientiâ quidem foro aliquis ex eo effectus fequatur; fed ita accipiendam dictam doctrinam, ut in dubio, & nifi

P. Leuwen, Fori Benef. Tom. II.

lex aliud exprimat, vel ex natura contractus alteriusve actus neceffariò aliud fequatur, præfumentum non fit, talem efle humanarum conftitutionum rigorem, refertque feipfum *Theol. moral.* l. 1. tr. 4. c. 16. n. 6. & 9. Porro exempla aliqua funt frequentia, in quibus lege Ecclefiafticâ ita infirmata eft provifio beneficii, ut provifus nullum omnino jus in eo acquirat, ideòque illud retinere nequeat, fed dimittere obligatus fit in confcientia, nifi difpenfationem, tituli que revalidationem obtinuerit; quin &, fi ita invalidè provifus in propria perfona illud adminiftraret, incurrat vitium intrufionis, per quod de novo inhabilis redditur ad idem beneficium obtinendum juxta ea, quæ dixerat *Theol. moral.* loc. cit. c. 15. n. 3. Primò fi quis provifus fuerit conftitutus in excommunicatione majore. c. *poftulatis*, de *Clerico excommunicato*. Suar. de *cenf.* d. 13. tra. 1. s. 1. idque locum habere, etfi excommunicato occulta fit, aut probabiliter ignota excommunicatio, ait Laym. citans Suar. ubi ante, n. 3. Abb. in cap. *poftulatis*, contra Felin. & Navar. Secundò fi provifus fit ab electoribus vel collatore fufpenfis, vel excommunicatis denunciatis, feu non toleratis. Tertio, fi poftularus, electus, confirmatus, provifus eft interveniente fimoniâ, juxta *Extrav. 2. de fimon.* inter *communes*. Quarto, fi provifus infamis infamiæ juris. vide de his dicta pluribus fuis locis.

Quæftio 762. *An, fi beneficium conferatur aliis à defignatis, teneat collatio?*

Refpondeo: fi ob favorem ipforum designatorum fit facta talis designatio (uti cenferur facta, quoties conflagineis fundatoris, vel oriundis ex certo loco beneficia designantur, tenet collatio, dum aliquis ex designatis non contradicit; non fecus ac collatio beneficii jurispatronatus facta fpecto patrono, dum patronus non contradicit; quia ficut refcinditur hæc collatio folum ob præjudiciū patroni, ita illa folum ob præjudiciū designatorum. Caftrop. de *benef.* d. 4. p. 9. n. 4. citans Cenedo ad *decret. collect.* 89. Gutt. l. 2. q. 9. can. c. 11. num. 37. Garc. p. 7. c. 11. à num. 1. Si verò designatio facta non ob favorem designatorum, fed ob Ecclefia & beneficii refpectum; dum nimirum certo generi perfonarum, feu habentibus certas qualitates designantur beneficia, ut melius Ecclefia provideatur, & beneficii obligationibus fatisfiat, prætoritâ tali perfonâ habente talem qualitatem, collatio facta alteri non habenti talem qualitatem, eft nulla, licet nullus alius habens requifitam qualitatem illud petat fibi conferri; quia Ecclefia, utpote in cujus favorem talis qualitas requifita, cum fit femper invitata, ideòque ad cujusvis, etiam non qualificati, petitionem collatio talis declarari poteft nulla. Caftrop. *ibid.*, citans Garc. ubi ante, à num. 11. Intelligenda tamen hæc funt, dum perfonæ fic qualitate reperiuntur, quæ ad talia beneficia afpirent; unde fi contingat, nullum ad efle taliter qualificatum, alteri, modò is aliàs fit habilis, poteft de tali beneficio provideri. Corrad. pr. *benef.* l. 2. c. 10. n. 67. citans Lamb. de *jurep.* p. 1. l. 2. a. 24. nu. 20. Sic etiam, dum beneficium conferri debet certæ perfonæ, vel certo perfonarum generi, fubintelligitur, fi illa fit idonea, non aliàs. Corrad. loc. cit. num. 68. Item, fi quidem adfint habentes requifitas qualitates, & non petant, vel renuant beneficium; difpofitio enim illa intelligi debet; fi adfit qualificatus, qui petat feu velit provideri. Corrad. n. 69. citans Rebuff. *super concord. rubr. de collatione*, §. *ult.*

FF

Quæftio

Questio 763. An, si Episcopus contulit incapaci, possit iteratò conferre?

Respondeo: quòd si Episcopus, in quo supposita ab initio simultanea cum Capitulo per concordiam seu pactum, aliàve concessionem factam ei à Capitulo, solidatum est jus conferendi beneficium aliquod sub ea lege, ut certo generi personarum, seu habentibus certas qualitates, alteri personæ non habenti dictas qualitates illud contulit, adeòque nulliter, ultra nullitatem hujus actûs ex toto, non esse ademptam ei eam concessionem seu potestatem conferendi, quò minus, etiam ad eandem illam vacationem, possit iterum providere de persona habente requisitas qualitates, modò res sit integra, id est, nisi aut ex temporis lapsu, aut ex appellatione interposita sit potestas devoluta, vel aliàs, puta, ex applicatione, provisione intercisâ, ut dictum est supra, ubi de potestate Capituli quòd ad conferenda beneficia. De ceterò collatorem, postquam semel indigno, præsertim scienter, contulit, non posse iteratò illud beneficium conferre alteri ad eandem vacationem, sed esse locum devolutioni, videtur sequi ex dictis de devolutione & præsentatione, ubi qualiter patronus variare possit.

Questio 764. Quenam sint pœne indignis conferentium?

Respondeo: Prælatus indignis conferens beneficia, si post unam & alteram correptionem se non emendet, in Concilio provinciali à collatione beneficiorum suspendi debet. *cap. grave. de præb. Laym. ibid. n. 4.* hæc autem pœna longè diversa est ab ea, quæ decernitur in *c. cum in cunctis. de elect.* ibi enim statuitur, ut eligens (idem est de collatore) indignum pro ea tantùm vice, seu quòdâ ejus beneficii collationem privatus sit; hic verò de cuiuslibet beneficii provisionibus dicitur, si indignos promoveant, & moniti se non emendent, ut ab omni beneficiorum collatione suspendantur, suspensione Papæ vel proprio Patriarchæ reservatâ, licet aliter, et si non rectè, ut inquit Laym, rem hanc explicet Gloss, in *cir. c. grave. v. persona.*

Questio 765. An Episcopo conferri possit beneficium?

1. Respondeo primò: collatio dignitatum vel beneficiorum facta Episcopo est invalida, nisi fiat in dispensatione Papæ, aut ex justa & necessaria causa, v.g. quia Episcopus non erat in possessione Episcopatus, sed exulabat; vel quia non habet fructus sufficientes ad se sustentandum, *Garc. p. II. c. 6. n. 44. citans Abb. in c. cum nostris. de concess. præb. num. 4. & 7. & 15. Lamb. p. 1. l. 2. q. 7. a. 16. Rodr. in sum. tom. 2. c. 10. n. 7. Less. de just. l. 2. c. 34. n. 139.*

2. Respondeo secundò: valet tamen collatio, præsertim beneficii simplicis facta Episcopo, qui renunciavit Episcopatu. *Garc. loc. cit. n. m. 45. citans Navar. cons. 14. & 15. de elect. contra Cardin. in c. ad supplicationem. de renunc. n. 1. putantem etiam tali Episcopo non posse conferri beneficium sine dispensatione vel causa.*

3. Respondeo tertio: valet etiam facta Episcopo titulari. *Garc. ibidem. & Nav. contra Bursatt. cons. 35. l. 4. n. 23. dicentem, quòd promotus ad Episcopatum titularem, per hoc reddatur inhabilis*

ad alia deinceps beneficia habenda sine indulto Papæ. Addit quoque *Garc. n. 46.* se respondisse, etiam pensionem reservatam Episcopo titulari sine dispensatione esse validam, citat hanc in rem *Sanch. de matrim. l. 8. d. 4. à num. 2. & Tusch. l. 1. D. v. dispensatio.*

4. Respondeo quartò: valet collatio beneficii facta electo in Episcopum ante confirmationem; nam ante hanc est capax beneficii alterius, si sibi conferatur. *Garc. loc. cit. n. 47.*

Questio 766. An beneficium resignatum conferri possit consanguineis, affinis, familiaribus collatorum & resignantium?

Respondeo: de hoc dicendum infra de resignatione beneficiorum, ubi, quibus resignari possint beneficia. Cetera quæ hic examinari deberent, in specie de qualitatibus personarum, quibus conferenda beneficia, puta, de ætate, sanitate, scientia, moribus, legitimitate, carentia censurarum & infamix, bigamia, de semel facta earum rejectione, & similia omnia exactè tractata invenies tum *primâ part.* ubi de qualitatibus promovendorum ad beneficia, tum *sect. 2. hujus part.* ubi de eligendis.

PARAGRAPHVS II.

De collationis legitimæ conditionibus.

Questio 767. Quæ sit distinctio inter ea, quæ ut forma, & quæ ut conditiones requiruntur ad collationem?

Respondeo: quæ ut forma requiruntur, ita servari debent, ut nec minimum omittatur, aliàs actus corrumpitur; cum forma det esse rei. *Castrop. de benef. in præm. ad D. 3.* de quo vide plura apud *Gonz. gl. 4. num. 137.* Conditiones dicuntur, quæ non ita sunt ad actum requisitæ, ut ex illarum omissione actus corrumpatur, quia actui adjacent. *Castrop. ibid.* Est autem hoc ipsum quandoque difficile discernere, num aliquid ut purè conditio, num ut quid formæ requiratur; illud tamen notandum, quòd, ut ait *Castrop.* regulariter loquendo, conditiones in beneficiorum provisione requisitæ hunc effectum præstent; nimirum quòd ex earum omissione actus sit nullus, ac ita naturam formæ induant.

Questio 768. Quot, vel quæ sint conditiones collationis legitimæ?

Respondeo: sunt sequentes: quòd debeat esse pura, certa, facta in perpetuum, sine diminutione, & gratis.

Questio 769. An, & qualiter collatio fieri possit conditionatè, & quasi paciscendo?

1. Respondeo primò: potest fieri sub conditione qualibet de præterito vel præterito, quæ beneficio de jure inest, aut ei annexa est, dicendo: v.g. confero tibi beneficium, si vacat, si ætatem ad illud requisitam habes, *Garc. p. 8. c. 2. num. 4. citans quam plur. Castrop. loc. cit. p. 1. n. 4. citans Valq. de benef. c. 4. s. 4. num. 241. Azor. p. 2. l. 6.*

16. c. 26. q. 3. Covar. l. 3. var. c. 16. n. 2. talis enim conditio, cum cuilibet collationi sit annexa, ejus expressio collationem vitare nequit. Castrop. loc. cit. & expressio conditionis, quæ de jure inest, nihil operatur, ut Bartol. in l. 3. de Legatis, quia, etsi non exprimeretur, debet tamen subintelligi. Laym. in c. cum dilecta. de rescript. n. 6. Atque ita, cum nihil operetur, non tam facit collationem conditionatam, quam absolutam relinquit, & nequaquam illam suspendit. Laym. in c. significasti. de elect. nu. 1. Garc. loc. cit. n. 5. Castrop. num. 4. quia & licet supra naturam inest, seu annexa est, tamen expressa cautio obesse non potest, & quandoque ad omnem dubitationem tollendam prodesse, juxta vulgatum illud: abundans cautela non nocet. Laym. in c. si gratiosè. de rescript. n. 6. & rarum non est, ut quæ de jure insunt conditiones, exprimantur; quia expressa magis apprehenduntur, quam subintellecta. Laym. ad c. significasti. de off. & potest. jud. Deleg. n. 1. Adeoque jam fieri potest collatio à collatore, etiam si talis conditio existentiam ignoraret: v. g. vacationem beneficii, atatem collatarii, ait Garc. cit. n. 4. Procedunt hæc pariter de electione, Garc. n. 5. Castrop. n. 4. citans Coraf. de benef. p. 4. c. 3. n. 34. Lamb. p. 2. l. 2. q. 3. a. 9. n. 2. contra Archid. Rebuff. Covar. & c. apud Garc. n. 7. cum enim eligens eligendum tacite oneret omnibus conditionibus, quæ jure ipsi beneficio insunt, quia hæc à beneficio separare nequit, non potest hinc electio vitari; cumque adjecta talis conditio electionem non reddat conditionatam, aut obscuram & incertam, ob stare non potest textus c. in electionibus. de elect. in 6. Multoque magis procedunt de presentatione, tam facta à patrono Ecclesiastico quam laico, utpote quæ etiam esse potest sub conditione de futuro incerto, dubio, modo intra tempus datum ad presentandum purificetur talis conditio, tollatur dubium & obscuritas; per illam enim sublationem & purificationem presentatio evadit absoluta & certa. Castrop. n. 3. Garc. n. 3. ex Lamb. loc. cit. a. 5. n. 5.

2. Respondeo secundò: per adjectam conditionem de præterito vel præsentis, quæ beneficio de jure non inest, sed est ab eo aliena, v. g. dum dicitur: confero Petro, si nobilis est (posito nimirum hanc conditionem, neque ex speciali jure, puta, statuto vel dispositione fundatoris inesse beneficio) vel: eligo Titium, si dives est, vel caller musicam: reddi collationem & electionem illicitam & nullam, censet probabiliter Castrop. loc. cit. n. 7. et quòd cum tales conditiones beneficio & collationi extrinsecæ, non præsupponantur cognitæ collatori (quod tamen ipsum sæpe quoque evenit in conditionibus collationi & beneficio intrinsecis, v. g. dum ignoratur ætas, legitimitas &c.) collator videatur intendere, ut collatio & electio effectum habeant, si Petrus nobilis, dives &c. & id probatum fuerit, & non aliter; adeoque licet videantur conditiones de præsentis, ob probationem tamen & verificationem illarum sint de futuro. Contrarium tamen tenet Passer. de Elect. c. 18. n. 21. vide dicta sect. præced. de elect. Et in specie, posse à Papa habente plenam in beneficiis potestatem fieri collationem sub conditione, etiam de futuro, quæ non inest beneficio, ait Garc. loc. cit. n. 50. citato Felin. Coraf. Selv.

3. Respondeo tertio: per adjectam conditionem de futuro contingente, etsi ea de juris necessitate supposita sit, v. g. dicendo: eligo Titium (idem est: confero Titio beneficium) si benefi-

cium jam habitum, utpote incompatible, prius dimiserit: si major pars Capituli consentiat: si intra legitimum tempus se fecerit ordinari &c. vitiatam absolutè electionem (idem est de collatione) tradit Passer. loc. cit. num. 1. Verùm distinguunt id alii cum Garc. à num. 9. admittendo nimirum id, si tales conditiones exprimantur eo modo, quo actui non insunt, nempe suspensivè (qualiter secundum illos exprimuntur, dum dicitur v. g. confero Titio, si prius beneficium dimiserit) negando verò, dum exprimuntur eo modo, quo actui insunt, nimirum non suspensivè, qualiter eas exprimi censent hi Auctores, dum dicitur: si prius beneficium dimittat: si faciat se ordinari. &c.

4. Respondeo quartò: possunt onera & obligationes tacite seu de jure (intellige tam communi quam speciali) beneficio annexæ in ejusdem collatione exprimi, eo modo, quo supra naturam, seu ex necessitate insunt, & collatio fieri sub conditione, & veluti pactatione eas sic expressas implendi, (v. g. si collator conferat curatum expressæ conditione, ut jam habitam parochialem resignet, ut resignans possit exigere fructus beneficii resignati ante resignationem decursum, & inexactos, &c., ut Paris. de consentiis 4. 45. & de resign. l. 1. q. 12. apud Garc. ut resignans possit exigere fructus usque ad diem præstiti consensûs) absque eo, quòd per hoc vitietur aut evadat simoniaca. Laym. in c. significasti. de elect. n. 1. Garc. loc. cit. n. 14. citans Suar. de relig. tr. 3. l. 4. c. 39. num. 9. & 16. Azor. p. 2. l. 7. c. 27. q. 6. Ugol. de simon. tab. 1. c. 11. Paris. de resign. l. 14. q. 6. n. 1. & q. 47. n. 22. Nav. in man. c. 23. n. 100. Selv. p. 2. q. 20. n. 2. juxta cit. c. significasti, & Gl. ibi, & Abb. & Decium.

5. Respondeo quintò: nequaquam citra simoniam exprimi possunt dicta onera, aut in pactum apponi alio modo, quam quo de jure insunt, seu annectuntur beneficio, ut si sub novo & speciali obligationis modo imponerentur, v. g. confero tibi beneficium, si juraveris, quòd velis residere, & ad Ordines promoveri, dum residentia & promotio ad Ordines aliàs simpliciter tantum, & ex juris necessitate erant imposita beneficio & beneficiati: jam verò insuper novâ obligatione, nimirum religionis vi juramenti ad ea adigatur promotus. Item ut collatarius, qui de cetero ex gratitudine obligatus est collatori suo deferre honorem & obsequia (adeoque de hac ipsa obligatione, sicut hæc naturaliter & necessariò inest, commoneri potest absque simonia, dum confertur ei beneficium) promittat se eadem obsequia præstiturum, ita ut jam insuper ex fidelitate, aut etiam ex justitia ad ea teneatur, hæc nova obligatio, quæ supra naturam non inerat, inducitur simoniacè. Castrop. loc. cit. n. 6. citans seipsum tr. de viris relig. oppos. d. ult. de simon. p. 3. n. 2. Laym. in cit. c. significasti. num. 1. citans seipsum. Theol. mor. l. 3. tr. 4. c. 16. n. 4. & remittens ad Abb. in cit. c. significasti. num. 6. Garc. loc. cit. à num. 16.

6. Respondeo sextò: sed neque citra simoniam exprimi, seu apponi posse conditionem, seu conferri beneficium sub conditione, quæ beneficio non inest, etsi ea aliàs sit opus pium, tradit Garc. loc. cit. num. 17. citans
Put. Caputaq. &c.

* *

Ff 2

Qua-

Quaestio 770. An, igitur etiam illicitè aut invalidè à collatore in collatione beneficii à collatario exigatur iuramentum, v. g. de residendo, de non renunciando beneficio in favorem tertii?

Respondet primò Nav. apud Garc. *loc. cit. n. 30.* Item Ugolin & Paris, apud eundem *n. 31.* affirmativè, ed quòd talis videatur conferre beneficium cum diminutione, & intervenire hic conditio, modus vel pactum, quod iure non inest actui conferendi, vel recipiendi beneficium, quod redolet simoniam.

2. Respondet secundò: Garc. *à n. 32.* & maxime *39.* sub distinctione, nimirum procedere hanc Nav. doctrinam *conf. 37. de simon. n. 1.* si collatio fiat cum conditione, modo seu pacto præstandi postea talis iuramenti, citatque pro hoc *c. quam pio, l. q. 2. c. Araldus, 8. q. 3. c. fin. de pactis, c. sua nos. de simonia.* Non tamen procedere dictam doctrinam, sed licitam esse & validam exactionem talis iuramenti, si ante collationem exigatur tale iuramentum, præstandum ante eandem, v. g. dicendo, volo tibi conferre hoc beneficium, sed præsta prius iuramentum de residendo &c. aliàs non collaturus tibi beneficium. Imprimis enim in hoc casu non intrat regula de conferendo sine diminutione, ut patebit ex dicendis infra, Garc. *cit. n. 23.* neque exactio illa est illicita; quia iuramentum illud non est de re illicita, aut contra bonos mores. Garc. *n. 41.* nisi fortè exigere-tur ab habente jus ad beneficium, v. g. quia præsentatus; vel haberet literas in forma dignum, tunc enim videretur ei fieri injuria, exigendo ab illo iuramentum, ad quod non tenetur. Garc. *cit. n. 41.* qui tamen *n. 42.* subdit, id locum non habere in eo, qui in concursu pro parochiali est repertus dignior, sed posse ab illo exigì dictum iuramentum; ed quòd non videatur habere jus ad parochiam simpliciter, sed ex suppositione, quòd Ordinarius velit conferre seu eligere: nec tale iuramentum est invalidum; cum sit de objecto licito & honesto, & ob bonum finem, nempe ob utilitatem Ecclesie. Garc. *n. 43.* Nec denique intervenit in tali collatione propriè conditio, modus aut pactum; multòque minus ex tali iuramento ante collationem præstito, quia aliàs collator non vult conferre, dicit posse induci Simoniam; cum iuramentum illud non sit de faciendo aliquid in utilitatem ipsius collatoris vel alterius directè (quo casu, ut Garc. foret simonia, juxta *c. talia, 8. q. 3.*) ait idem Garc. *n. 34. & 40.* citans pro hoc Sanch. *de matrim. l. 1. d. 39. n. 4.* Idem cum Garc. tenet Laym. *in c. significatum. de prob. n. 5.* dicens: si conditio honesta & requisitum sit tale, ad quod instituendus vel collatarius rationabiliter & cum Ecclesie utilitate obligari possit, & ita exigatur, ut exinde collator nullum directè vel indirectè commodum temporale percipiat, desuper exigere promissionem vel iuramentum ante institutionem aut collationem non videtur illicitum; licet enim talia, cum novam obligationem afferant, ideòque pactationem contineant, in ipsa collatione exigì non posse videantur, non potest tamen damnari, si consuetudo aut statutum sit (vel etiam tum primò fiat) ut recepturi beneficium ante collationem super tali requisito honesto iuramentum edant, citat Laym. pro hoc Azor. *p. 1. l. 1. c. 5. in fine. & p. 2. l. 6. c. 9. q. 2. rationem dat, quòd id non censetur pactum, sed statutum, seu consuetudo, cui se conformare debent, qui beneficia consequi volunt.*

Quaestio 771. An, & qualiter provisio pura extinguat conditionatam?

Respondeo: dum quis impetravit gratiam sub conditione, v. g. mandatum est provideri alicui sub conditione, & dein non exspectato eventu illius conditionis, seu ante purificationem illius alteri sit provisio absoluta seu pura, extinguitur gratificatio illa conditionata priori facta, veluti ius debilius per jus fortius, Lott. *l. 2. q. 51. n. 38. & 49.* juxta *c. si pro te. de rescrip. Laym. in idem c. n. 1.* huius rei ratio dari debet, quòd conditio de futuro contingente suspendit quamlibet dispositionem & mandatum, ita ut ante non sortiatur effectum, quàm ea conditio event. Laym. *ibid.* Hinc etiam si posterior vi gratificationis pura impetravit canonicatum, antequam conditio, sub qua alteri facta gratia, impleatur, postmodum etiam in assecutione præbendæ tanquam potiore iure nixus, præferendus est priori impetranti gratiam sub conditione, & posterius recepto ad canonicatum, Laym. *loc. cit.* dicens, hunc esse casum *cit. c. si pro te.*

Quaestio 772. An, & qualiter provisio beneficii debeat esse certa, & non vaga aut dubia?

Respondeo, debere esse certam & determinatam, hinc fieri non posse sub disjunctione, v. g. dicendo: *confero Titio aut Caio;* dum enim voluntas conferentis, ex qua dependet, & vim habere debet collatio tanquam donatio, sit hac ratione indeterminata, nullus ex taliter disjunctivè nominatis provivus remanet, Azor. *p. 2. l. 6. c. 26. q. 6.* Castrop. *loc. cit. n. 10.* juxta *gl. in c. 2. de elect. in 6. ubi electio de postulatio sic facta, ut dubia & incerta reprobat. Huc etiam reducitur, dum collatio fit conjunctim, hoc est, simul duobus confertur idem beneficium, & sic unicum jus, idemque titulus duobus accommodatur, quòd fieri nequit, & graviter inhibetur *c. sua fraternitati. de præbend. Castrop. & Azor. l. cit. Laym. in cit. c. sua. n. 1.**

Quaestio 773. An, & qualiter necesse sit, ut collatio beneficii fiat palam?

Respondeo: tamen si collatio facta clandestinè & secretè suspicione fraudis non careat, Pirh. *ad tit. 12. l. 3. n. 2.* Castrop. *loc. cit. n. 9.* Garc. *p. 8. c. 4. n. 3.* citans Abb. & *gl. in c. consuluit. de off. deleg. v. adit lucem.* dum actus clandestini sunt suspecti, juxta *cit. c. consuluit.* & contra clam dantes, vel benefacientes, vel judicantes iure est suspicio. *Ita f. de i. ff. de iure fisci. l. non existimo. de administ. tutel. non tamen propterea collatio est nulla, sed valet; nec ideo est irritanda. c. unico. ut Eccles. benef. sine diminut. conferantur. Pirh. loc. cit. Azor. loc. cit. q. 4.* Castrop. *loc. cit. Garc. loc. cit. n. 4.* citans Mascar. *de prob. cons. 176. n. 7.* Coraf. *de benef. p. 4. c. 1. n. 7. & 8.* Selv. *p. 3. q. 17. n. 4. & c.* Nec obstat textus *c. quia propter. de elect. quia specialè est electioni, quòd ea facta clandestinè non valeat.* Garc. *n. 5.* de quo & quando electio dicatur clandestinè facta, vide dicta f. de elect. *Quin & electio, in qua servanda non est forma dicti cap. quia propter. occultè & clandestinè facta valet, non secus ac collatio.* Garc. *n. 8.* citans Selv. *ubi ante. Nav. conf. 8. de elect. Baysum in directorio Electio-num. p. 3. c. 37. n. 3. & c.* Tamen si autem collatio secretè valet, adeòque ad ejus valorem testes non requirantur; ut tamen ea probari possit, & fides de ea quoquomodo fieri, requiruntur testes, vel saltem instrumentum collationis, sive ut collator literas pro-

provisionis suo sigillo munitas concedat. Castrop. cit. n. 9. Garc. n. 10. citans Mascar. concl. 174. n. 1. quæ tamen literæ juxta styllum Curia Rom. factam collationem non probant contra provisiones apostolicas, & in eorum præjudicium ad evitandas fraudes, Castrop. loc. cit. Garc. n. 11. citans Lamb. Coraf. Rebuff. Mandof. &c. & dicens hoc velle Azor, dum ait, ex usu Curia Rom. receptum esse, ne collatio sine testibus facta sit rata & firma. Idque verum ex decis. Achil. 172. & decis. Chifanensis 81. ait Garc. n. 12. & 14. etiam in literis Ordinarii ejus sigillo sigillatis nominati essent testes, si testes hi non subscripserint, aut secretarius Ordinarii fuisset notarius; nisi forte post dictas Ordinarii literas collationis provisiones resignasset, & de consensu resignationis constaret per duos testes, ut Garc. n. 13. vel in vigore talis collationis factæ ab Ordinario accepisset possessionem ante provisionem Apostolicam, & adesset instrumentum hujus possessionis. Garc. n. 14. & 15. juxta dictam decis. Chifan. & resolut. Rotæ in una Auxitana castri Baldi, & Mandosium ad reg. 8. q. 8. n. 4. quem citat, ait etiam Garc. à n. 2. 4. hac non procedere, sed provisionem factam ab Ordinario probari per literas Ordinarii, etiam non subscriptas à notario contra provisionem Apostolicam, dum non agitur de antidatione; sed provisiones ab Ordinario fatetur provisionem esse anteriorem; dicit tamen, eam esse invalidam, eò quòd, cum Papa Ordinario indultum concesserit, sibi met manus ligarit; tunc enim conferre beneficium spectat ad Ordinarium, & sic credatur ejus literis cum solo sigillo ipsius, citat pro hoc Nav. cons. 1. de fide instrum. Zerol. in pr. p. 2. v. Bulca §. 7. & Rot. in Leodiensi, canonic. 18. Jan. 1557. vide de his & affinis Garc.

Questio 774. An, & qualiter collatio fieri possit pro determinato tempore?

1. **R**espondeo primò, Papam posse beneficium de cetero non manuale, sed perpetuum conferre ad determinatum tempus. Azor, p. 2. l. 6. c. 26. n. 7. citans gl. communiter receptam in c. 2. de elect. Rebuff. in pr. tit. requisita ad bon. collationem. n. 14. citans c. si graviora. de rescript. in 6. licet dicat, Papam id non solere facere, & vix hoc recipiendum in Francia.

2. Respondeo secundò; ab aliis collatoribus id fieri non posse, sed provisiones beneficiorum debere fieri necessariò in perpetuum. Azor. *ibid.* Castrop. loc. cit. n. 12. provisiones enim pro determinato tempore sunt contra beneficium naturam, quæ est jus perpetuum ad fructus. Castrop. *ibid.* Tametsi autem beneficia manualia sint ad nutum auferibilia, nunquam tamen conferuntur pro certo & determinato tempore, sed pro in determinato & incerto, ac proinde de se perpetuò, ut Castrop. dum tempus incertum pro perpetuo quodammodò habetur, ut Azor. loc. cit. porro alii modi, de quibus Rebuff. loc. cit. n. 16. puta, commenda, quæ fit ab Ordinario ad 6. menses de Ecclesia parochiali, datio coadjutoris durante morbo principalis, datio procuratoris Ecclesiæ vacanti, &c. similisve concessionis beneficium ad tempus non sunt propriè collatio, quæ fit in titulum, seu quæ conferunt beneficium in titulum.

Questio 775. An, & qualiter collatio debeat fieri libere?

1. **R**espondeo primò, provisio beneficium, cum sit liberalis donatio, debet esse libera à coactione, hoc est, non extorta per vim aut metum, aliàs erit nulla. Castrop. cit. p. 1. n. 8. Azor loc. cit. n. 2. juxta c. 2. de his, quæ vi merisq. causâ sunt. & c. ad aures. & c. penult. tit. eod. porro collatio non definit esse libera, dum ex statuto Ecclesiæ, aut jure aliquo speciali tenetur collator, v. g. Episcopus conferre sub testimonio duorum vel trium testium, dum testimonium hoc non habet vim consilii & assensus, & testes hi verius sunt testes bonæ vel malæ collationis quàm particeps. Lott. l. 2. q. 4. n. 122. Nec ideo minùs dicitur libera collatio, quia jus conferendi spectat ad plures; consideratur enim in collatoribus pluribus jus hoc tanquam individuum. Lott. l. 2. q. 1. n. 29. quin & adhuc est libera, dum fieri debet certo generi personarum, & fieri non potest provisio ad parochiam, nisi digniori judicato, de quo vide dicta alibi.

2. Verum quidquid sit de his & similibus, observandum, hic non quæri de ea libertate collationis, de qua in reg. 8. cancell. nimirum quæ libertate libera dicitur collatio, quæ expediri valet ad totalem conferentis voluntatem, ut Menoch. de arb. l. 1. q. 7. n. 34. Ruinus cons. 18. n. 6. apud Gonz. ad reg. 8. gl. 46. n. 3. & ad quam non requiritur citatio, neque requisitio, aut interventus alterius, ut Abb. in c. licet Episcopus, de præb. in 6. apud eundem Gonz. loc. cit. n. 4. quæque ab omni necessitatis observantia & solennitate est absoluta, ut Tiraq. apud eund. n. 5. de quibus vide fusè & exactè agentem Gonz. gl. 46. 47. & seq. Verùm quæri hic solum de libertate, quæ excludit coactionem & subreptionem: qualiter autem collatio debeat esse libera, hoc est, immunis à subreptione, dicitur alibi, ubi de literis apostolicis provisionibus, vide tantisper Garc. p. 8. c. 3. per tot.

Questio 776. An, & qualiter collatio beneficium (idem est de alia provisione, puta, presentatione, institutione, confirmatione) fieri debeat sine diminutione?

1. **R**espondeo primò in genere: provisio beneficium fieri debet absque omni diminutione, ut habetur expressè c. unico, ut Eccl. benef. sine diminutione conferantur. Porro diminui dicitur beneficium 4. modis, nimirum per impositionem oneris, divisionem, dismembrationem, suppressionem. De tribus posterioribus diminutionis speciebus alibi; de prima, etiam quatenus comprehendit pensionis impositionem, sive de pensionibus, quæque alibi. Illud tamen hic observandum, diminutionem alias communiter idem sonare quod dismembratio, quando nimirum non tollitur unitas beneficium, sed pars fructu ei auferitur, & alteri beneficio applicatur, adeòque distinguitur à divisione, qualis dicitur, dum ex uno beneficio fiunt duo. Laym. ad c. majoribus. de præb.

2. Respondeo secundò in specie, non licere ulli collatori inferiori Papæ in ipsa provisione beneficium onus ullum præter ea, quæ in ipsa beneficium erectione seu fundatione ei annexa sunt, imponere, seu collatario gravare ullo onere reali vel personali, v. g. reservando sibi vel alteri fructus, aut eorum partem, imponendo pensionem, aut impositam augendo

gendo &c. Quia sic saltem periculum est pravitatis simoniacæ, præsertim dum oneris exsolutio cedit directè aut indirectè in collatoris commodum. Laym. in c. cum clericis, de pactis, n. 2. Et si tale quid exigatur pro collatione, seu in collatione de eo paciscatur, aut à collatio promittatur, est expressa Simonia. Pirh. ad cit. c. unic. n. 2. Engels, ibid. n. 2. Laym. loc. cit. n. 1. De ceterò non prohibetur Episcopus, non quidem quia collator; sed potius quia iudex Ecclesiasticus, seu quia Episcopus, ut Engels, non ex pacto, sed per auctoritatem suam ordinariam, ut Pirh. loc. cit. quandoque ob rationabilem causam necessitatis hujusmodi aliquid imponere beneficio, v. g. pensionem jam impositam augendo, præsertim, ubi majores nunc, quam antè fructus ex beneficio proveniant. Laym. loc. cit. aut parrem aliquam reddituum beneficii vacantis subtrahere, & ad causam piam, v. g. fabricam Ecclesiæ applicare, sibi que ad tempus reservare, etiam si id in ipsius Episcopi conferentis commodum aliquo modo cedat, v. g. ad solvenda debita Episcopatus contracta nomine Ecclesiæ, & non suo privato nomine, vel pro sua sustentatione, Pirh. Engels. ll. cit. Quin & in quibusdam Germania locis seu Ecclesiis vigere consuetudinem, ut ex beneficiis, v. g. parochialibus loco primorum fructuum, seu nomine annalis demarur aliquid ad Episcopales proventus augendos, testatur Laym. ad cit. c. unicum, ne Eccles. benef. &c. Sic potest monasterium, cui incorporata parochia, dum in ea investiri facit vicarium, reservatà sibi annuâ pensione juxta reddituum facultatem, auctis dein redditibus parochialibus augere dictam pensionem ex Abb. in c. cum clericis, de partib., ait Laym. loc. cit. Id tamen intelligendum asserens, si auctio reddituum sit notabilis, & non uno tantum anno, sed pluribus durans; & nisi hæc auctio reddituum proveniat ex industria Vicarii, utpote cui diligentia sua damnosa esse non debet; sic quoque tradit Laym. ad c. significatum, de præb. n. 4. posse Episcopum ex rationabili causa beneficio, dum vacat, adjicere novum onus, v. g. ut beneficiatis deinceps habeat catechismum, ut capellania ex prima fundatione habens onus legendi hebdomatim unum tantum vel duo sacra, dein habeat onus legendi plura sacra, si tamen redditus sufficiant, & Ecclesia indigeat frequentiori sacrificio: vide dicta sub initium, ubi qualiter onera imposita à fundatore possunt mutari: verum hæc impositio oneris, puta, dicta auctio vel reservatio &c. Ante collationem beneficii, seu antequam alicui conferatur, facienda. Laym. ad cit. c. cum clericis. Sive pro cautela, ut evitetur pactio, ipsi rei seu beneficio onus est imponendum, ita ut ad quemcunque beneficium transeat, cum suo onere transeat. Azor. p. 2. l. 6. c. 26. q. 3. Laym. in c. significatum, de præb. n. 4. ex Abb. in idem c. n. 7. minus etiam rectè fieret post collationem sine consensu beneficiati; quia in jure quæsitio alicui præjudicari regulariter non potest. Engels loc. cit. citans Zoësum ad cit. c. unic. n. 2. unde, si necessitas urgeat, nullumque beneficium vacet, aut vacantium beneficiorum redditus non sint sufficientes, potius ab omnibus sibi subjectis clericis exigere aliquid potest Episcopus. Engels ibid. remittens ad rit. de censibus, & Barb. de off. Episcopi alleg. 87.

3. Nequaquam igitur poterit Episcopus, multo que minus collator aliquis inferior fructus tempore beneficii vacantis obvenientes suis usibus applicare (sed hi futuro successori reservari debent) nisi fortè ex speciali privilegio, vel legitima & ra-

tionabili consuetudine aliud introductum sit. Engels loc. cit. n. 3. citans c. cum vos, de off. ordin. c. præfenti. rit. eod. in 6. & c. 5. de excess. præb. num autem spectato jure communi Episcopus ex justa causa reservare sibi possit ad tempus integros redditus beneficii vacantis, non convenit inter Auctores: affirmant apud Pirh. loc. cit. n. 3. gl. fin. Innoc. in cit. c. unic. ut Eccles. benef. sine diminur. Host. in sum. s. quam. vñ, ed quodd. cum Episcopus ex justa causa de consensu capituli beneficium possit extinguere, multo magis possit ad tempus reservare sibi illius redditus. Neque huic sententiæ obstare videtur, quod c. penult. de verb. signif. per privilegium Papæ concessum fuerit Episcopo; ut fructus beneficiorum in sua dicecesi vacantium ad solvenda debita Ecclesiæ suæ ad biennium sibi retinere possit, quo privilegio opus non fuisse, si id jure communi Episcopi licitum esset. Nam dici possit, ut ait Pirh. loc. cit. n. 3. privilegium hoc in casu cit. c. penult. impetratum esse à Papa solum ad majorem securitatem; aut quia Capitulum Episcopo contradicebat. Neque obstare videtur clem. 2. de reb. Eccl. non alien. ubi permittitur Episcopo unire beneficia cum consensu capituli, ita tamen ut suæ, vel capituli mensa non uniantur; nam ibi, ut ait Pirh. loc. cit. citans Barbofi. ad cit. c. unicum, n. ult. Sermo est de perpetuis unionibus beneficiorum, quod extendi non debet ad reservationes fructuum beneficiorum ad tempus. Contrarium, nimirum non licere Episcopis citra speciale privilegium & licentiam Papæ, & præsciudendo à consuetudine legitima, de qua paulò supra ex Engels & Laym. tenent Laym. ad cit. c. unic. n. 3. Pirh. ibid. n. 4. citans Abb. in idem c. n. 20. idque argumento cit. Clem. II. prohibentis Episcopo unire beneficium mensa suæ in perpetuum; utpote cujus ratio, nempe quod Episcopus hac ratione auctoritatem præstaret in factio proprio, seu in proprio commodum, tam militat in tali unione seu reservatione fructuum pro mensa sua temporalis, quam perpetua: unde & tenent hi auctores & expressè Pirh. loc. cit. n. 4. citans Laym. & Jo. And. in c. si propter. de rescrip. in 6. quod licet urgente causa, v. g. necessitate reparandæ Ecclesiæ citra tale privilegium Episcopus cum consensu capituli possit statuerè, ut primi anni fructus ex beneficiis vacantibus in dicecesi applicantur ad fabricam Ecclesiæ suæ cathedralis, si urgeat necessitas ejus reparandæ, non tamen possit sic statuerè in usum mensa suæ. Et, quòd, quando dicitur in genere, quòd Episcopus possit fructus integros beneficii vacantis ad tempus ex justa & necessaria causa reservare, ait Pirh. non esse justam causam, ut retineat eos in propriam utilitatem.

Questio 777. An, & qualiter collatio fieri debeat gratis?

R Espondeo debet fieri gratis, hoc est, sine ullo pretio, præmio aut mercede, aliàs committitur Simonia, c. si quis objecerit, c. salvator 1. q. 3. c. quam pro 1. q. 2. Castrop. loc. cit. n. 1. Estque hoc ipsum de ratione beneficii, ut gratis conferatur. Unde jure merito provisiones beneficiorum Eccles. gratia appellantur, longè que magis urget ratio hujus denominationis gratia in provisionibus beneficiorum, maxime apostolicis, quam in concessionibus feudalibus; cum in his ferè semper quidpiam penditur vel rependitur concedenti. Lott. l. 3. q. 1. n. 3. ex Suar. de ll. l. 8. c. 2. n. 9. Et sicut feudum non perdit nomen gratia ex obligatione feudatarii; cum semper

semper præponderet id, quod conceditur, ita multò minùs collatio ex eo, quod provisus recipiat beneficium propter officium. *Lott. loc. cit. n. 2.* porro de Simonia quæ in provisione beneficiorum committitur ex professo alibi.

PARAGRAPHVS III.

De modo, quo fieri debet collatio.

Questio 778. An, & qualiter necesse sit præmittere examen collationi beneficiorum simplicium: dico simplicium; qualiter enim præmittendum collationi parochiarum seu beneficiorum curatorum, aut etiam deputatiõ vicarii curati temporalis & perpetui, de eo satis accuratè actum, ubi de vicariis & parochiis: dico etiam collationi, hoc est, libera, quæ fit absque præsentatione, qualiter enim præmittendum examen institutioni, vel etiam præsentationi, dictum quoque est alibi.

Respondeo primò: dum providetur beneficium per collationem, sive ab Episcopo, sive à Prælati inferioribus, regulariter opus non est examine per concursum, aut faciendo per Examinatores synodales, non solum spectato jure antiquo (ut pote vi cuius requiritur solum idoneitas in promovendo juxta *c. consuetus. 2. de appellat. & Abb. Franc. Decium & c. ibidem*) sed etiam novo Trid. utpote quod pro solis curatis beneficiis præscripsit formam examinis per concursum, in aliis autem requisivit solum habilitates de jure communi necessarias; quæ, cum aliunde notæ esse possint conferenti, opus non est hoc examine. *Gonz. gl. 6. à n. 242. citans quam plurimis. Castrop. tr. 13. de benef. d. 3. p. 4. n. 1. Garc. p. 9. c. 3. n. 4. dixi regulariter; quia quandoque ex speciali privilegio Apostolico aut consuetudine, vel statuto quorundam Ecclesiarum beneficia quædam simplicia per concursum sunt providenda: qualiter ex *constit. Sixti IV. & Leon. X.* conferendos esse canonicatus doctorales & magistrales cujuslibet Cathedralis in regnis Castella, testantur *Castrop. loc. cit. p. 3. n. 1. Gonz. loc. cit. n. 246.* Item sic beneficia patrimonialia filiis patrimonialibus in quibusdam Hispaniæ diocesisibus per concursum conferenda, testantur *idem.**

2. Respondeo secundò: sed neque opus est illo alio examine in isto casu notæ conferenti idoneitatis; quia nullibi in jure pro his beneficiis præscriptum examen pro forma. *Castrop. cit. p. 4. n. 4. Gonz. gl. 5. n. 86.* dicens examinari non debere in ordine ad hæc beneficia eos, qui notoriè literati sunt & habiles, citans pro hoc *Felin. in c. fin. de præsump. n. 28. Mandos. in reg. 24. q. 3. n. 3. Lamb. de jure p. 12. p. 1. q. fin. a. 3. n. 1. & c.* Et speciatim *n. 87. ex Rebuff. in pr. tit. de rescripto in forma pauperum pro graduatù, idem dicens de graduatis, ne aliàs Universitatibus fiat injuria; eo quòd hi examinati jam sint & approbati in Universitatibus; Verùm & graduati per ipsum Trident. *sess. 7. c. 13.* excipiuntur ab examine, etiam dum ad præsentationem vel electionem ad istiusmodi simplicia promoventur: sed neque quicquam de aliis per collationem liberam promovendis ibidem aut alibi disponit *Trid. cum**

solum loquatur de beneficiis jurispatronatùs & electivis, seu per institutionem & confirmationem acquirendis; seu nihil aliud vetat, quàm institutionem & confirmationem cujusvis beneficii Eccles. fieri sine prævio examine instituendi seu confirmandi factò per Ordinarium, *Castrop. cit. n. 3. & 4. 3.* Hinc etiam jam inferitur, eo ipso, quòd quis admissus sit & initiatus sacris Ordinibus sive à collatore ipso Episcopo, sive ab alio, præsumatur habilis ad simplicia beneficia, ita ut novo examine opus non sit. *c. accepimus. de arat. & qual. & ibi Hostien. n. 12. Rebuff. in pr. tit. de rescripto in forma pauperum & c. Castrop. loc. cit. n. 4.* hæc dans rationem, quòd eadem qualitates ad Ordines & ad beneficium simplex requirantur.

4. Limitanda tamen hæc illatio; quòd semel in ordine ad ordines suscipiendos, vel aliter examinatus examinari amplius non debeat, Primò nisi examen ex statuto, aut speciali aliquo jure esset pro forma statutum; tunc enim etsi aliàs factum in ordine ad alium finem, necessariò repeti debet, aliàs actus corrueret, etsi constaret & notorium esset, promovendum esse valde literatum & idoneum. *Gonz. loc. cit. n. 89. citans Lamb. ubi ante q. 12. a. 3. n. 1. Paris. cons. 12. n. 47. Fusc. de visit. l. 2. c. 5. n. 10. Mandos. ad reg. 24. q. 3. n. 8. & c.* Secundò nisi causa nova supervenisset, qualis esset, si per longum tempus studia intermissa, & hinc prudenter præsumi posset literaturæ necessariæ oblitum, *Castrop. loc. cit. Gonz. n. 96.* Tertio nisi beneficium simplex sit qualificatum, veluti dignitas sine cura, vel canonicatus in cathedrali (vel etiam, ut addit *Gonz. collegiata*) quia similia beneficia requirunt specialem industriam, & consilium, quæ sacri ordines non requirunt. *Castrop. loc. cit. Gonz. n. 102. citans Menoch. de præsump. l. 6. præsump. 91. n. 21.* Quarto, nisi forte beneficium tale simplex haberet adjunctam aliquam administrationem sacramentorum, vel curam aliquam exercendam animarum; tunc enim promovendus etiam sacerdos jam sit, deberet examinari, si aliunde, quàm ex ordinatione non constaret idoneum esse, argumentò *Trid. sess. 14. c. 3. Castrop. loc. cit. Gonz. n. 102.*

Questio 779. An, & qualiter facienda collatio (vel etiam alius actus) cum consilio alterius?

Respondeo primò, cum collatio facienda cum consilio alterius (puta, ex mente fundatoris aut alio jure speciali) tenerur collator eum requirere pro consilio, aliàs collatio, & quilibet alius actus erit ipso jure nullus, ut in terminis collationis est textus expressus in *c. cum in veteri. de elect. & ibi gl. v. expectatum. Butrio n. 1. Imol. n. 1. Abb. n. 3. & seg. Lott. l. 2. q. 2. n. 76. Gonz. gl. 46. n. 5.* citans textum quampl. & AA. in terminis aliorum actuum, puta sententiæ, aditionis hæreditatis, de procuratore, institutore & c. Siquidem requisitio consilii, ubi requiri mandatur, est de forma, adeoque debet præcedere consilium, & esse prius quàm consilium; omisso autem formæ inducit nullitatem. *Gonz. loc. cit. n. 15. ex Felin. in c. ex parte, de constit. n. 1. & seg.* Sed neque huic responsioni obstat textus in *l. quidam. §. Papinianus. & l. Titium & Merium. ff. de administratione tutorum.* ubi probatur, quòd si testator mandavit tutori filii sui, ut administraret tutelam cum consilio matris vel fratris, qui cointor non erat, tutor talis non teneatur petere consilium de

necessitate, sed tantum de urbanitate, & gesta à dicto tutore illis inconsultis valeant; nam huic difficultati ad elucidationem quoque nostrae responsionis occurrit Bartol. l. 1. ff. de exercit. actione. §. si plures. apud Gonz. loc. cit. à num. 9. (qui etiam n. 14. ait, hanc Bartoli doctrinam & distinctionem esse communiter receptam ab AA. in cit. §. si plures. & in specie ab Alberico ibid. n. 14. Paul. Castrenf. n. 6. Abb. in c. ex parte. de constit. n. 4. Butr. n. 9. Imol. n. 4. Felin. n. 1.) distinguendo nimirum: vel enim assignatur consultor, qui non est, nec esse potest particeps officii, quod habet ille, cui onus petendi consilium imponitur (qualis in illa l. quidam. erat mater, utpote qua tutrix esse non poterat, ut Gl. in cit. l. 1. de exercit. actione ad §. si plures. v. impetravit) & tunc tenet actus non petito consilio: vel assignatur consultor, qui potest esse capax & particeps dicti officii, & in hoc casu jam subdistingendum: vel hoc onus petendi consilium imponitur ab homine alicui habenti potestatem à lege (qualis est tutor vel curator, qui licet nominatus à testatore, habet tamen potestatem à lege. l. 1. ff. de tutel. l. 1. c. de juram. calum.) & jam non tenetur de necessitate petere consilium à consultore, ne potestas legis pendeat ex arbitrio alieno; & hic erat casus, de quo cit. l. Titium & Merium. vel imponitur dictum onus non ab homine, sed ab ipsa lege alicui habenti potestatem ab eadem lege, & tunc actus non tenet, nisi petito dicto consilio, juxta Authens. de non alien. reb. Eccl. l. impuberibus. ff. de suspect. tutor. c. novit. c. quanto. de his, qua sunt à Prel. quos textus citat Gonz. num. 13. Aut denique onus requirendi consilium imponitur ab homine alicui habenti potestatem non à lege, sed ab ipso homine, veluti si dominus mandet suo procuratori vel institutori, ut nihil faciat sine consilio Titii, & tunc quoque actus nullus est, nisi consulto Titio l. 2. l. idemque. ff. mandati. l. sed & si pupillus. ff. de instit. actione. c. cum olim. de arbitris. c. cum in veteri. de elect. c. 2. de corpore vicariis &c. apud Gonz. n. 14.

2. Nihilominus multifariam limitatur responsio nostra à Felin. apud Gonz. à n. 16. Primò, ut non procedat, quando periculum est in mora; quia consulendus erat absens. c. unico. ne sede vac. in 6. & ibi Felin. n. 1. post Abb. ibid. n. 4. cujus limitationis declarationes & sublimitates quinque vide apud Franc. in cit. c. unic. §. fin. n. 3. Secundò, dum aliquid fieri cum consilio alterius mandatur habenti prius potestatem expeditam id faciendi liberè sine tali consilio, v. g. si Papa mandaret ordinario collatori, ut provideat de prima vacatione cum consilio Caj, absque tamen appositione decreti, quòd aliter facta provisio sit irrita, valebit actus seu collatio ipso jure, licet factus inconsulto Caj, & faciens illum actum sit puniendus; quia tale mandatum censetur potius emanare ad excitandam quàm impediendam jurisdictionem, & videtur mandatarius ille potius actum facere ex jure suo & priore potestate, quam habebat per textum c. dilectus. de prac. licet. de off. Ord. c. cum aliquibus. de rescript. in 6. Felin. loc. cit. citans Abb. in c. ex parte. de constit. n. 5. & Imol. n. 4. apud Gonz. n. 17. & 18. dicentem, pro hac limitatione esse pulchram glossam in Clement. de jure patronatus. v. imbibentes. quam Felin. in c. ex parte. n. 2. exornet & 6. modis limitet. Tertiò, dum is, qui consulendus erat, non erat capax dandi consilium. Felin. in cap. ex parte. sub num. 7. apud Gonz. num. 19.

3. Respondeo secundò: petendum est consi-

lium, dum res adhuc est integra, adeoque petitio consilii debet precedere expeditionem actus, v. g. collationis, ita ut si postmodum peteretur, actus sit invalidus, c. cum in veteri. de elect. & ibi Hostiens. Butrio. Abb. &c. quos citat & sequitur Gonz. loc. cit. n. 38. Laym. in c. cum in veteri. n. 6. Petendum etiam congruo & competente tempore, hoc est, ut tantum temporis spatium superfit, quo consultor deliberatum responsum dare queat. Laym. loc. cit. juxta cit. cum in veteri. & Butr. ibi n. 5. & 6. ita ut si is, qui tenebatur requirere consilium, arctavit se ad extremitatem temporis, non valeat collatio, aliisve actus sine consilio gestus, licet propter extremitatem temporis non potuerit habere consilium; hoc enim imputandum est ei, qui in tantum se arctavit. Gonz. loc. cit. nu. 39. ex Abb. in cit. cum in veteri. n. 7. & 9. Laym. loc. cit. hinc

4. Respondeo tertio: ita requirendum consilium, ut consultor habeat tempus sufficiens ad deliberandum, priusquam respondeat, adeo, ut unus impedire possit, quo minus responsum detur ante tempus competenti deliberationi sufficiens. Laym. loc. cit. quapropter post petitum consilium expectandum est responsum debito & congruo tempore, hoc est, necessario ad hoc, ut consultor possit cuncta rimari & considerare, juxta c. cum in veteri. & Innoc. Butr. Abb. & alios ibi, Gonz. n. 40. ne, si eo responso non expectato intra tempus congruum progrediatur, actus sit nullus. Gonz. loc. cit. n. 5. & ne, si consultor repente consulat, consilium sit nullum, ut Butrio. in c. si pro debilitate. n. 13. de off. Deleg. Felin. in c. Ecclesia S. Maria. n. 12. de constit. & alii apud Gonz. num. 45, prout sententia est ipso jure nulla, si fuit lata intra tam breve tempus, ut acta verisimiliter non potuerint videri; ut Jason. in l. judices. n. 2. c. de judiciis. Fed. de Sen. in 17. de sententia. n. 3. & plures alii apud Gonz. n. 46. Quòd tamen consilium fuit requisitum opportunè, & expectatum debito tempore & competente, si consultor differat plus debito respondere, vel non vult impendere consilium, potest procedi ad actum, non expectato consilio, ut probatur à contrario sensu c. cum in veteri. Gonz. n. 60. citans Abb. in cit. c. num. 8. & Butr. n. 7. Lamb. de jure pat. l. 2. p. a. q. 4. a. 11. num. 2. &c.

5. Respondeo quartò: qui tenetur conferre, vel alium actum expedire cum consilio alterius, dum exquisivit illud, & expectavit congruo tempore, non tenetur illud sequi. c. cum in veteri. c. cum olim. de consuetud. c. 1. de Capell. monach. Gonz. loc. cit. n. 61. cum comuni, id speciatim probans, in variis exemplis à num. 62. de natura enim consilii est, & ex proprio significato, quòd non obliget. c. nullus ex consilio. de reg. juris in 6. c. denique. dist. 4. Gonz. n. 75. citans insuper Abb. Felin. Decium in c. 1. de constit. & plenissimè Menoch. de arb. l. 2. cas. 38. & generatim loquendo, libertas esse debet petentis consilium, ut examinare apud se possit, num consilium expedit. Laym. loc. cit. n. 9.

6. Limitanda tamen hac responsio primò, nisi consilium detur non habenti plenum intellectum; tunc enim sequendum, aliter actus erit ipso jure nullus, juxta l. impuberibus. ff. de suspect. tutor. ubi, quòd impuberes possunt curatores suos de suspectis accusare, modò id faciant ex necessariorum consilio, quòd sequi tenentur, & quo sunt minores, & plenum intellectum non habent, ut Bartol. in dict. l. & AA. communiter. Gonz. loc. cit. n. 77. citans insuper Butr. in c. cum olim. de arb. n. 15. & Abb. ibid.

ibid. nam. 5. existimari siquidem in eo casu debet, mentem mandantis esse, ut sine illius consensu & approbatione nihil agatur; quia alioqui negotio non satis prospectum esset. Laym. *cit. n. 9.* Secundò, nisi consilium sit petendum ab eo, qui est particeps officii, juxta *l. Titium. ff. de administr. tutor.* ubi: quòd si quis nominatus tutor testamentarius, ita ut omnia gerat cum consilio fratris testatoris, & hic frater est particeps officii, seu contutor, nihil agatur, nisi tutor hujus contutoris consilium exquisierit, & secutus fuerit. ut *ibi Bartol. Gonz. n. 78.* citatis Abb. & Butr. *ubi ante.* Laym. *loc. cit.* ubi etiam quòd idem dicendum, si ejus, cujus consilium requirendum, alià ratione interlit, v. g. Capituli aut patroni, ne jura Ecclesie diminuantur; tum enim etiam consensus expectandus est per se & ordinariè loquendo. Hinc limitanda est responsio Tertio, nisi consilium ratione subjectæ materiæ sumatur pro consensu, prout contingit in *c. venerabilis. de off. Deleg.* juxta Gl. *ibid. v. consilio.* Gonz. *n. 80.* citans Abb. in *c. cum olim. de arb. n. 4.* Selv. *p. 1. q. 6. n. 2. & c.* Quarto, nisi ex mente proferentis, vel qualitate negotii aliud colligatur, Gonz. *n. 88.* citans Imol. in *c. cum olim. Franc. in c. unic. ne Sede vac.* in *6. & c.* Quintò, nisi ex vi specialis statuti, consuetudinis aut rescripti illiteratus iudex teneatur sententiam dicere cum consilio Sapientis; tunc enim, si illud non fuerit secutus, sententia erit ipso jure nulla, juxta Castrenf. *conf. 1. n. 2. l. 3.* Vantium *de nullitate ex defectu jurisdict. n. 152.* Lancellort. *de ar. sent. p. 2. c. 9. n. 13.* Menoch. *de arb. l. 1. q. 23. n. ult. & c.* apud Gonz. *à num. 82.* Denique dum dicitur, ut procedatur de, vel ex consilio, debere aliquem sequi hoc consilium; secus, si dicatur *cum consilio*, tradunt Jo. And. in *c. nullus ex consilio. n. 10. de reg. juris. in 6. & Alberic. in l. quidam decedens. ff. de administr. tutor.* apud Gonz. *n. 85.* qui tamen *num. 86.* ait, veriore esse opinionem contrariam: ed quòd in jure non reperiatur fundata ista differentia. citat pro hoc Bartol. in *l. 1. §. si plures. de instit. actione.* Imol. in *c. cum olim. de arb. n. 8.* Gemin. in *c. 1. ne Sed. vac. §. fin. in 6. Franc. ibidem. §.* Ait tamen Gonz. *n. 87.* quòd si diceretur, ut procedatur secundum vel juxta consilium, illud necessariò sequendum sit; ed quòd si mandetur pronunciari sententia juxta, vel secundum consilium, & pronunciaretur contra vel prater illud, nemo ambigat violari formam traditam, & actum corrumpere, juxta *cap. cum dilectis. de rescript. c. cui. de non sacerdotali. de prob. in 6.* citat pro hoc Lap. in *reg. nullus ex consilio. n. 1. de reg. juris in 6.* Butr. in *c. cum olim. de arb. n. 19.* qui etiam dicat, non esse in hoc differentiam inter dicere: *de consilio*, & dicere: *juxta vel secundum consilium*, plures alias limitationes erui posse ex dictis à Gemin. & Franc. *loco ult. cit.* ait Gonz. *n. 88.*

7. Denique ad illud, quòd hic queri poterat, num. si lege, statuto, aut ex commissione alicui facta ad actum aliquem, v. g. ad electionem expediendum, adhibendum sit consilium aliquorum, talis actus circa illam ipsam personam, cujus consilium exquirendum, exerceri valeat, v. g. ea eligi, vel ei conferri beneficium possit. Respondetur affirmativè, Argumento *c. cum in veteri.* Laym. *ibid. n. 4.* posse etiam tunc prateriri illam in petendo consilio, prateritum dum & alii prater illam denominari consultores, & ab iis solis peti consilium, tradit Laym. Argumento *cit. cap. & juxta Gl. ibid.* quam sequitur Butrio *ibid. n. 17.* contra Abb. & Jo. And. volentes, saltem tunc in genere ejus ex-

quirendum consilium; ed quòd forma mandati exactè sit servanda; ad quòd tamen respondet Laym. in mandato potius attendendum ad mentem, quam verba mandantis, & in commissione aut mandato excipiendum esse casum specialem, quem ipsemet mandans specialiter exclusum, seu non comprehensum voluit; talem autem esse casum petitionem consilii ab eo quòdam faciendam electionem, quem Electores eligere decernunt.

Questio 780. An, & qualiter collatio (idem est de quocunque alio actu) faciendâ cum alterius consensu?

1. Respondeo primò: si collatio fieri debet cum consensu alterius, facta sine illo est nulla, *c. 1. 29. q. 1. Host. in colim. num. 4. ibidem.* Jo. And. *n. 10.* Imol. *n. 7.* Butr. *n. 14.* Abb. *n. 4.* quos prater alios citat & sequitur Gonz. *gl. 47. n. 3.* consensus enim quando requiritur, semper præsumitur esse de substantia actus. Gonz. *ibid. n. 14.* citans Bald. in *l. fin. c. de bonis, que liberis. n. 16.* Menoch. *de præsumpt. l. 9. præsumpt. 34. n. 12. & 13.* quamvis autem, qui actui consentit, actum ipsum gerere videatur, juxta *l. sicut. ff. de arb. l. si fundus. ff. de pignoribus. l. si liqueat. c. de inoff. donat. & Bald. ibi. nor. 2.* Tiraq. *de LL. con. nub. gl. 5. ex n. 145.* apud Gonz. *n. 16.* propriè tamen & strictè loquendo, aliud est conferre, aliud conferenti consentire. *c. unico. ne sed. vac. in 6. c. aliud est. ff. de reg. juris.* Gonz. *n. 18.* Sic quidem idem sunt eligere, & electioni consentire, quòdam voluntatis approbationem; sed non ad alios effectus, dum eligens auget numerum suffragiorum, non autem consentiens electioni; sic aliud est vendere, aliud venditioni consentire. Laym. in *c. nulli. de elect. in 6. n. 2.* Quare distinguendum ita, ut consentiens propriè dicatur facere, si sit verus dominus, secus si non sit dominus; cum tunc non tam faciat, quam quandam obstantiam de medio tollat, ut Bald. in *l. ut persentis. c. de servo pignori dato. n. 1.* Gonz. *n. 19.*

2. Respondeo secundò: sicut, dum actus debet fieri de consilio & consensu alterius, sufficit solus consensus illius; cum quilibet consensus habeat in se inclusum consilium eodem contextu. Oldrad. *conf. 44. n. 5.* Franc. in *c. 1. de Clerico egrotante. in 6. & in c. unic. ne Sed. vac. in 6.* apud Gonz. *num. 10. & 11.* Ita etiam, dum actus debet geri de consensu alterius, sufficit solum consilium; cum satis dicatur consentire, qui consuluit. Franc. *loc. ult. cit.* apud Gonz. *n. 12.*

3. Respondeo tertio: dum lex seu dispositio exprimit, seu declarat, quòd consensus ille debeat esse expressus, non sufficit tacitus. Gonz. *num. 20.* citans Jo. And. Franc. Gemin. & Gl. in *c. statutum. de rescript. in 6. & Tiraq. in LL. con. nub. gl. 7. n. 7.* si enim in lege vel dispositione non sit mentio expressi consensus, tunc, si consensus requiritur pro forma, non sufficit tacitus, sed opus est expressio; Gonz. *num. 12.* citans *c. cum ab uno. de re judic. in 6.* juxta Gl. *v. mandantibus.* & *ibid.* Gemin. *n. 2.* Abb. in *c. dilectis. de arb. num. 10.* Gomez. *Mandof. & c. dicensque id variis modis limitari à Granucio l. 1. Theorem. 25. n. 18.* dum verò consensus non requiritur pro forma, probabilius sufficit regulariter consensus tacitus. Gonz. *num. 22.* citans Barth. & Jason. in *l. 1. §. voluntatem. ff. solut. matrim. Roch. de jure patr. v. pro eo, quòd de diceciani consensu. Lamb. l. 1. p. 1. q. 2. a. 6. n. 1. & 2.* Tiraq. *ubi ante. n. 6.* & plures alios. Consensus autem expressus dicitur, qui ver-

bis exprimitur; tacitus, qui ex factis resultat. Gonz. nu. 23. juxta Gl. in Clem. sepe. de verb. signif. §. fin. v. non contradicentibus. Consensus expressus multis modis dicitur, de quibus videndus Tiraq. de LL. connub. gl. 7. à num. 86. Paris. de resign. l. 8. q. 10. & seq. tacitus verò quor modis inducatur, vide per gl. in c. dilecti. de appellat. v. factio pro voluntate. & ibi AA. communiter. Mascari. de prob. conclus. 416. & 417. Tiraq. de jure constituti. p. 3. limitat. 40. n. 12. Porro præter alia signa, ex quibus cognoscitur consensum esse formalem auctorizabilem, seu pro forma & ad solemnitatem requisitum, illud ex omnium sententia ferè est potissimum, ut ait Gonz. num. 31. & 32. remittens ad Bartol. in l. 1. ff. de Legat. n. 2. & 3. Tiraq. in LL. connub. gl. 6. n. 5. & seq. Felin. in c. edocui. de rescript. n. 7. dum consensus requiritur ob favorem publicum, secus si requiratur ob favorem privatum illius, qui consensum præstare debet.

4. Respondeo quartò: regulariter loquendo, consensus potest sequi, ita ut actus sit validus, ac si intervenisset consensus à principio, Gonz. num. 33. citans Tiraq. ubi ante, n. 1. Paris. de resign. l. 8. q. 10. n. 5. & seq. Lamb. l. 1. p. 2. q. 2. a. 16. n. 1. Abb. in c. novit. de judiciis. n. 4. &c. Limitandum tamen hoc ipsum: nisi consensus requiratur formalis & auctorizabilis; quia tunc, si non concurrat in ipso actu, actus est à principio nullus, & licet postea consensus sequatur, actus non convalescit. Gonz. n. 34. præter jam cit. citans in super Butrio in c. cum consuetudinis. de consuetud. n. 20. & Imol. ibid. n. 5. Rebuff. in comp. de reb. Eccl. n. 15. Redoan. &c. ac dicens, alias limitationes videndas apud Jason. in l. si quis mihi. §. justum. num. 43. ff. de acquirenda hered. Idem ferè tradit Laym. ad c. prudentiam. de off. & potest. jud. Deleg. n. 2. ubi etiam, quod consensus sequens non sufficiat ad confirmandum seu ratificandum actum præcedentem, dum actus propter defectum consensus omnimodè seu omni jure est irritus (nisi forè specialis fictio aut juris dispositio subveniat. V. g. si quis meo ignorantis nomine quid egit, possum de iu ratum habere, ac si mandassem, juxta reg. 10. in c. rati habitationem retrorahi, & mandato, non est dubium, æquiparari) sic, dum non approbatus poenitentes absolvit, non potest Episcopus aut Papa postea, quod actum est, ratum habendo, absolutionibus valorem tribuere. Si vero actus aliquo modo: v. g. spectato jure naturali, est validus, licet jure positivo sit irritus, tunc duo attendenda. Primum, num actus ob defectum præstiti consensus jure positivo irritus subsit adhuc potestati & dispositioni illius, qui illum ratificare postmodum cupit, & valebit ratificatio. Sic Capitulum ratificare ex post potest, quæ non requisitò consensu illius à Prælate acta sunt. Sic Episcopus ratificare contractus, quos Capitulum Sede vacante instituit, si Ecclesia utiles. Secus si actus talis non subest ejus potestati. Alterum, quod attendendū, num consensus similisve forma requiratur ob favorem potissimum privatorum, & tunc hi, quorum interest, possunt renunciare favori, adeo ut, si nihil contra actum opponatur, censeri debeat validus; secus si consensus similisve conditio requiratur ob bonum publicum, vide Eund. Laym. ad c. quotiens. de paltis.

5. Respondeo quintò: consensus requisitus pro validitate collationis est præstandus de tempore vacationis beneficii, & non ante. Gonz. num. 35. ex Puteo. l. 2. decis. 153. n. 1.

6. Respondeo sextò: consensus ille præstari

potest per literas, nuncium aut procuratorem. Gl. in l. si cum dotem. §. si patri. ff. solut. matrim. v. oportet. & ibi omnes. Gonz. n. 36. citans Paris. l. 2. q. 8. per tot. Tiraq. de LL. connub. gl. 6. n. 20. & seq. ubi id modis aliorum limitat.

7. Respondeo septimò: si is, qui consensum præstare debet, recuset consentire, potest compelli, ut consentiat, nimirum per Superiorem, qui ei id manderet; aut si maneat in contumacia, hoc est, sine justa causâ pergat recusare præstationem sui consensus, Superior loco ejus consensum præstare potest, & is sufficit; juxta l. cum non solum. §. necessitatem. c. de bonis, qua liberis. & c. nullus. de jurepatr. & ibi Gl. & AA. communiter. Gonz. n. 37. citans Abb. cons. 65. dub. 5. l. 2. Felin. in c. cum venerabilis. n. 33. de except. & potissimum remittens ad Lamb. de jurepatr. l. 1. p. 2. q. 1. a. 20. per tot. Dum autem ad est justa aliqua causâ negandi consensum, non potest quis cogi à Superiore ad illum præstandum, Gonz. n. 43. citans Abb. in c. licet. de regularib. n. 9. & Lamb. ubi ante, n. 13. ubi etiam, quod si Superior compelleret ad consentiendum, in hoc casu locus esset appellationi ad Superiorem Superiorem illius. Porro dum actus, super quo fuit primò præstitus consensus, fuit nullus, tenetur de novo præstare consensum ille, qui ad præstandum fuit obligatus, ut actus valide fiat, cum paria sint, non præstare consensum, & inutiliter præstare consensum, Gonz. n. 40. & 41. ex Puteo l. 3. decis. 258. per tot.

8. Respondeo octavò: num consensus præstandus per Capitulum collationi factæ per Episcopum debeat collegialiter præstari, vel sufficiat, quod singulariter præstetur per Capitulares non congregatos capitulariter, late videndum apud Felin. in cap. cum omnis. de constitut. Denique observandum hic consensum differre à licentia primò, quod licentia semper & necessariò debeat præcedere; consensus autem regulariter, ut dictum, sequi possit. Gonz. nu. 45. & 46. citans Authen. licentia. c. Episcopis & Clericis. c. licet. de Regularibus. Bartol. Caltrenf. Jason. in l. si quis mihi bona. §. justum. ff. de acquir. possess. Secundo, quod consensus sufficiat tacitus, dum non requiritur pro forma, licentia verò debeat esse regulariter expressa (etsi quandoque, ut Gonz. num. 53. ad diversos effectus & ratione materia subjectæ sufficeret licentia tacita) Gonz. n. 50. citans Gl. in Clem. 1. de testam. v. observata. & ibi AA. Corsettam in suis singularibus, v. licentia. Tiraq. in LL. connub. gl. 7. n. 8. &c. unde non sufficit tacitus consensus, ubi licentia requiritur, Gonz. num. 51. citans Lamb. de jurep. l. 1. p. 2. q. 1. a. 16. num. 8. Lap. alleg. 86. n. 3. Roman. in l. 2. §. 1. n. 11. ff. solut. matrim. Tertio, quod consensus regulariter est sequendus; secus de licentia. Gonz. cit. num. 53. & 54. remittens ad Bald. in l. fin. c. ad Macedonian. ubi alia plura de licentia. Differet etiam consensus à jussu, quod jussus & mandatum debent præcedere; consensus potest præcedere & sequi, &c. Gonz. n. 55. citans plures.

Quæstio 781. Qualiter collatio faciendâ cum interventu aliorum?

1. Respondeo primò: dum in expeditione collationis seu alterius actus requiritur interventus alicujus, si actus absque eo expediatur, ipsa jure est nullus. c. ob euntibus. 63. dist. 2. c. causam matrimonii. de off. Delegat. Gonz. gl. 48. n. 2. citans in super Gambar. de permur. benef. n. 120. & dicitur clanc

clandestinus & occultus, ut patet in matrimonio, quod etiam contraheretur in presentia mille testium, si tamen deficiat requisita presentia parochi, vel alterius Sacerdotis de parochia aut Ordinarii licentia, est clandestinum & nullum. Gonz. n. 30. Neque dicta presentia parochi, cum pro forma requiritur, suppleri potest per ullum aequipoisens, ut declarat S. Congregatio. Gonz. nu. 31. Accipitur autem interventus proprie pro presentia corporali, licet lato quodam modo intervenire quoque dicitur ille, qui sine corporali sui, vel procuratoris presentia in actu exercendo concurrat consilio, consensu, vel auctoritate, aut alias. Gonz. n. 18. & 19. juxta l. sed et si pupillus. §. conditio. ff. de inst. actione. juxta Gl. & Albericum ibid. n. 7.

2. Respondeo secundò: nequaquam presentia seu interventus requisitus importat consensum, juxta dicta alias ad reg. 8. Cancell. sed sufficit presentem esse quempiam, etiam contradicat, ut patet ex l. coram Titio. ff. de verb. signif. ubi dicitur: non etiam velle is debet; n. n. & invito eo recte fit, quod justum est. & l. diem proferre. ff. de arb. Item ex Trid. sess. 24. c. 1. disponente nullum esse matrimonium, nisi contrahatur in presentia parochi & testium; & tamen, licet parochus & testes inviti, & per vim compulsi, & contradicentes interveniant, valet matrimonium ex declaratione S. Congregationis. Gonz. n. 7. & 6. Felin. in c. cum causam. de testibus. n. 3. Neque importat consilium; cum de natura consilii sit, quòd requiratur ante actum opportuno tempore, & expectetur per debitum tempus; cum in presentia sufficiat, quòd in ipso actu interveniat. Gonz. à num. 11. neque importat quidquam aliud fieri aut dici ab eo, cujus presentia requiritur. Gonz. n. 9. citans Bartol. in l. Molestinus. de donationib. n. 3. Bald. in l. illud. c. de sacrosanctis Ecclesiis. n. 4. Ad quid tamen requiratur & conducatur presentia, si opus non sit, ad presente dari consensum, consilium aut quicquam aliud fieri, dictum est alias ad reg. 8. Cancell. vide de hoc Gonz. à num. 23.

3. Respondeo tertio: importat tamen presentia scientiam & intelligentiam, & absque ea non dicitur presentis, etiam adit de ceterò corporaliter. cit. l. coram Titio. de verb. signif. Gonz. nu. 2. citans Card. in Clem. causam. de elect. in 6. Masc. de prob. concl. 9. Menoch. de presump. l. 6. presump. 21. n. 1.

4. Respondeo quarto: dum interventus requiritur pro forma, non sufficit illum, cujus presentia requiritur, casualiter actui supervenire, seu repentine adesse, si ad illum actum adhibitus non est; dum, qui casualiter adest, adesse non videtur. Gonz. num. 32. citans l. quaesitum. §. fin. ff. de Legat. l. generali. §. uxor. ff. de usufructu. Milium in repertor. v. presens confertur. Mandos. conf. 18. num. 13. & seipsum gl. 43. Et sic testis repentini dictum nullum est; quia non presumitur informatus sufficienter. Gonz. nu. 33. citans cap. qui ambulat. §. q. 5. Barbatiam in c. si pro debilitate. de off. Deleg. n. 43. Gomez. in c. 1. de judic. in 6. nu. 86. &c. Vide eundem Gonz. n. 35. ubi recitat hanc declarationem S. Congreg. Parochus presens matrimonio debet esse, ut appareat à contrahentibus adhibiturum fuisse: secus si presens casu fuisset. Item aliam fusiorem ejusdem contenti; in cujus sine tamen dicitur, parochum adhuc esse & dici posse adhibiturum, quamvis ex alia causa esset vocatus. Vide etiam eundem Gonz. n. 22. ubi dicit, non requiri citationem, ubi adest presentia, quæ habetur pro citatione; citat pro hoc l. de unoquoque. ff. de re judic.

Bald. in c. plerumque. de rescript. n. 3. Bartol. in l. patre furioso. ff. de re judicata. n. 6. Abb. in c. tenor. de re judic. in fin. Vantium de nullitatibus. c. fin. n. 15. &c.

5. Respondeo quinto: dum requiritur presentia alicujus, regulariter est necessaria presentia corporalis, nec sufficit procurator, seu ratificatio; quia ille dicitur verè presentis, qui præbetur sensibus corporis, & personaliter ac corporaliter adest, ut Gl. in Clem. dudum. §. ac denique. v. presentari. de sepulturis. Abb. Franc. Dec. in cap. cum parati. de appellat. qui dicunt id notandum de statutis & aliis dispositionibus, requirentibus presentiam alicujus ad certum actum. Gonz. n. 36. Sic v. g. si statutum requirit presentiam consanguineorum in contractu mulieris, debent hi intervenire presentiam corporali; quia statutum requirit presentiam veram, & non fictam, & sic non possunt satisfacere per procuratorem. Gonz. n. 37. ex Bald. in l. r. n. 54. & fin. c. qui admitti ad bonorum possess. & Tiraq. in ll. connub. n. 31. ad finem. Quæ tamen responsio limitanda primò: nisi requiratur presentia alicujus Universitatis, vel Capituli, Collegii, &c. tunc enim potest Capitulum, Collegium, Universitas alios constituere, qui illorum nomine interveniant. Gonz. n. 38. citans Abb. in c. non potest. de sententia & re judic. num. 12. Felin. in c. cum omnis. de constitut. num. 30. Decium in c. cum parati. de appellat. num. 4. &c. Secundò: nisi justum impedimentum esset; quia tunc poterit actus expediri per procuratorem ejus personæ singularis, cujus presentia requiritur. Gonz. n. 39. citans Decium ubi ante. Aretium in c. licet ex quadam. de testibus. notab. 8. &c. Tertiò, nisi materia subjecta sit talis, quæ ex natura sua non requirit presentiam corporalem. Gonz. num. 41. citans Abb. in c. cum parati. n. 5. Felin. ubi ante. &c.

6. Respondeo sexto: quòd si is, cujus presentia requiritur, interesse noluit, recurrendum erit ad Superiorem, ut is ei mandet intervenire, eo nolente iudex ipse, vel alius ejus loco deputatus interfit; vel ut actus sine illius interventu expediri valeat. Gonz. n. 42. ex Tiraq. de ll. connub. gl. 8. n. 20. & seq. ubi etiam, quòd hoc postremum sit consultius remedium; vel etiam sine ulla additione Superioris, dum qui interesse debebat, requisitus debito & opportuno tempore, ut interveniat pro certo die, hora, & loco assignato & opportuno, alias actum expediendum sine ipsius presentia, non venerit, procedi potest ad actum, & is tunc tenebit gestus sine illius presentia. Gonz. num. 43. & 44. citans Archid. in c. Episcopus. 15. q. 7. n. 1. Bald. in l. i. c. qui admitti ad bonor. possess. n. 51. unde etiam si is, cujus presentia requiritur, esset mortuus vel absens, ita ut esset periculum in mora, si expectaretur, actus gestus sine tali presentia erit validus. Gonz. n. 45. ex Tiraq. ubi ante. n. 6. 13. & 16.

7. Respondeo septimò: dum requiritur presentia alicujus in actu, regulariter non presumitur, dictus actus gestus cum dicta presentia, nisi probetur; quia presentia est quid facti. Gonz. 60. citans l. optimum. c. de contrahend. & com. stipul. Jason. in l. Tertia. ff. de verb. obligat. num. 5. Felin. in c. tenor. de sentent. & re judic. num. 3. Menoch. de presump. l. 9. presump. 14. & 18. qui duo postre-

mi id variis modis limitant.

* *

Quæ

Questio 782. Qualiter collatio facienda de scientia vel conscientia alterius?

Respondeo: In hoc casu collatio fieri nequit, nisi collator prius notificet Titio, vel illum certiorum faciat; nequaquam autem tunc requiritur consilium, consensus aut presentia Titii, sed sufficit, quod nudam habuerit scientiam. Gonz. gl. 49. n. 8. citans Bald. in rubr. c. de executor. & in stiror. actione. num. 7. Felin. in c. ex parte. n. fin. de constitut. Tiraq. de v. connub. gl. 7. n. 35. qui tamen n. 36. tradit, quod si ille, cujus scientia requiritur, est Superior, scientiam habere vim consensus, & requiri illius consilium.

Questio 783. Qualiter collatio facienda ad supplicationem alterius?

Respondeo: Dum id requiritur, collatio facta non tenet, nisi prius alterius supplicatio precedat: nam licet preces supplicantis non obligent (cum supplicatio concernat gratiam & meram liberalitatem ejus, cui supplicatur. Lancell. de attent. p. 2. c. 19. n. 25. Maranta de ordine judiciorum. p. 2. actu. 2. tit. de appell. n. 18.) negari tamen non potest, esse obligationem expectandi talem supplicationem; & vel sic collatio non dicitur libera ad effectum. reg. 8. Cancell. cum restringatur mera & libera facultas conferendi, quomocumque collatori placuerit. Gonz. gl. 49. n. 10. & II.

Questio 784. An, & qualiter dum collatio spectat ad Capitulum, & Episcopum simul (idem videtur esse, dum spectat ad duos alios) fieri possit ab uno sine altero?

Respondeo primò, posse fieri ab eorum uno, & tenebit per unum illorum facta; eò quod jus conferendi competit cuilibet in solidum, etsi unus non confert, censetur consentire collationi ab altero facta, dum non contradicit, & sic veluti simul cum illo conferre. Lott. l. 2. q. 21. n. 24. Corrad. pr. benef. l. 4. c. 6. nu. 61. citans Mandol. reg. 17. q. 14. Gonz. gl. 45. n. 69. Garc. p. 5. c. 4. n. 42. atque ita facta collatione per quemlibet eorum, statim jus acquiritur provisio; cum sufficiat, alterum non contradicere; licet enim actus sit simultaneus, est tamen in solidum penes utrumque, & sic dividius respectu exercitii. Corrad. ibid. Lott. loc. cit. n. 25.

2. Respondeo secundò: quin, ut evitetur devolutio ad Metropolitanum, potest Capitulum instante termino temporis semestris monere Episcopum, eoque negligente solum conferre sine Episcopo. Idem vice versa potest Episcopus. Laym. ad cap. dilecto. de suppl. negl. Pral. De his sparsim alibi plura.

Questio 785. Virum collatio egeat certâ verborum formâ?

Respondeo: In spectâ juris communis dispositione, in collationibus beneficiorum non exigitur certa aliqua verborum forma, potestque fieri provisio per quemcunque actum, sive verbo, sive nutu, modò voluntas exprimat conferentis. Corrad. l. 4. c. 7. n. 15. Lott. l. 2. q. 1. n. 28. & l. 3. q. 19. n. 27. citans Lamb. de jurep. l. 2. p. 3. q. 11. a. 1. n. 9. Selv. p. 3. q. 10. n. 11. & Rotam in Calaguriv. beneficii. 22. Junii. 1622.

Questio 786. An collatio indigeat literis?

Respondeo primò: quod attinet provisionem seu collationem Apostolicam, tametsi, ut Lott. l. 3. q. 1. n. 4. non desint, qui solo verbo absque ulla scriptura velint hunc actum collationis Apostolicæ confici, argumento Clem. dudum. de sepult. §. nos etenim, & Gl. ibid. v. verbo. dum totam Principis gratiam stare volunt in ejus lingua (quod non ad omnem gratiam, sed ad eam solum, quæ ex natura nullam exigit scripturam, & quam Princeps vult sine aliquo scripto, referendum declarat Suar. de l. l. 8. c. 2. n. 2. & 8. citatus à Lott. d. q. 1. nu. 6.) Verius tamen est, hunc actum scripturam exigere. Lott. ibid. n. 7. non enim minus gratiæ istæ seu mandata Apostolica apud Canones vocantur assatus, ut legitur in c. Augustino. 12. q. 2. quam apud leges gratiæ & mandata. l. sacri assatus. c. de diversis rescript. & l. 3. de Episcopali audient. Lott. n. 8. De ratione autem assatus Principis est, ut de ejus rescripto propria manu confecto constet, juxta cit. l. sacri assatus. Lott. ibid. atque ita constat Papæ rescripto seu signaturâ confici gratiam, ac inde consumi præcedentem vacationem beneficii. Lott. nu. 15. citans Cassad. decis. 4. n. 1. de causa possess. & proprietatis. & Rotam decis. 418. n. 3. p. 1. divers. Et quidquid sit de forma rescripti, de qua in cit. l. sacri assatus (quæ modò videri recessisse ab usu Curia tam apud Pontifices, quam Cæsares, ait Lott. nu. 10. ex Saliceto ad cit. l. n. 1.) etiam adhuc modò tenaciter observari, ne aliter gratiæ hujusmodi per Papam concedantur, quàm per illius rescriptum, seu signaturam propriâ ejus manu firmatam, adjunctâ primâ literâ proprii nominis, testatur Lott. nu. 11. quamvis, ut addit num. 12. minimè negandum sit, signaturam hanc sive rescriptum adjici manu alterius, de mandato tamen ipsius Papæ sub hac forma: concessum in presentia d. N. Papæ. Ex his igitur satis turò concludi posse, gratiam Apostolicam ad beneficium in tota substantia sua radicari in ipsius Papæ rescripto, id est, in signatura propriâ manu adjunctâ supplicationi, unde sortitum est nomen illud; quippe rescriptum dicitur, quasi responsum scriptum ad petitionem alterius, ait Lott. n. 32. Porro hic observandum diligenter, hanc scripturam seu signaturam, quâ Papa signat supplicationem, atque ita gratiam facit de beneficio, non confundendam cum scriptura seu literis, quas, ut ait Lott. l. 3. q. 2. num. 1. per ipsam illam signaturam, quam Papa tacite mandare videtur, confici secundum ipsam scripturam, ita ut tametsi his literis expeditis videantur conjungi duo actus, rescriptum scilicet seu signatura, & litera vi illius confecta, hi actus tamen considerantur tanquam inter se dividi & penitus separati. Lott. cit. q. 2. n. 11. ex Archid. in præm. 6. decretalium, n. 2. Gemin. §. universitati, n. 3. ac de his literis, secus dicendum; unde

2. Respondeo secundò: quidquid sit de eo, num litera hæ sint de substantia, aliquibus dicta probatoria secundum Bald. in l. humanum, c. de l. n. 6. & Gomez. ad reg. de non judicando. q. 1. quam alii vocant probatoriam solemnitatem, ut Gemin. conf. 209. n. 6. Lott. n. 13. hæ litera non sunt de forma seu substantia intrinseca gratiæ seu provisionis Apostolicæ, sed spectant ad simplicem extrinsecum usum, & exequibilitatem gratiæ, ut Lott. q. 2. n. 1. & 12. citans Rotam decis. 585. n. 2. p. 2. recent. Declaratur nunc hoc ipsum; tametsi enim litera hæ formam aliquam importent, ita ut ante harum literarum expe-

expeditionem gratia videatur informis & rudis, veluti egens expolitione circa clausulas, & earum extensiones per Officiales, qui soli eam possunt in mundum reducere & expolire, quin & literas denegare, aut de facili, ut Gonz. *gl. 15. §. 3. n. 33.* supplicationem signatam lacerare. Mandos. *ad reg. de non iudicand. q. 3. n. 4.* Bellam. *decis. 110. n. 6. & 7.* Gonz. *loc. cit.* Ferret. *conf. 127. n. 1.* Sanch. *de matrim. l. 8. d. 29. n. 2. & c.* apud Lott. *n. 3.* licet etiam, si quis acceperit possessionem ante dictas literas expeditas, fructus beneficii non faciat suos; sed teneatur in conscientia eos restituere, etiam dum nemo se opponit, ut Felin. *in c. veniens. de accusat. n. 3.* apud Lott. *n. 4.* eò quòd litera ista sint loco tituli, sine quo beneficium teneri nequit, ut Compostellan. *in c. super literis. de rescript. n. 9.* Bellam. *decis. 209. n. 9. & c.* apud Lott. *n. 7. & 6.* Nihilominus hæc & similia referenda non sunt ad substantiam intrinsicam gratia, sed ad ejus usum extrinsecum & exequibilitatem respectu personæ, cui providetur; respectu cujus usus & exequibilitatis sine dictis literis gratia non potest dici perfecta, nisi eâ perfectione, quam habet potentia ad actum, ut ait Lott. *n. 9.* ac proinde usus hic extrinsecus seu exequibilitas sumit quidem initium & principium suum ex voluntate & rescripto, seu dicta signatura Papæ, perfectionem tamen suam quasi actualem non habet, nisi ex literis. Lott. *num. 10.* ex Socin. *conf. 41. nu. 3. vol. 3.* Item gratia illa rescripto contenta, & nondum literis explicata, æquiparatur homini adhuc clauso in utero matris, qui licet quæ ejus favorem concernunt, inter humanas res reputetur, tamen ad alios effectus non prodest. *l. qui in utero. de statu hominis.* Et hinc gratia, dum ex rescripto seu signatura deducitur ad perfectionem illam, quam recipit ex literis, duci videtur ex quodam tenebricoso utero in lucem istius mundi. Lott. *num. 19.* ex Gomez. *in reg. 27. Cancell. de non iudic. q. 1. n. 2.* Unde etiam Rota & Mand. *ad eand. reg. q. 15. num. 2.* apud Lott. *cit. num. 9.* apertissime gratiam ante expeditionem literarum vocant jus quoddam implicitum & minus clarum. Atque ita etiam ob necessitatem expediendi dictas literas emanarunt tres regulæ Cancell. Lott. *à num. 14.* nempe 27. *de non iudicando juxta formam supplicationum, sed literarum expeditarum, quæ fundatur in eo, quòd iudicium debeat fieri super certo.* Lott. *num. 37.* ex Menoch. *conf. 711. nu. 6.* utcumque autem gratia sit perfecta in sui substantia ex solo rescripto; ea tamen certitudo non porrigitur ad qualitates & contingentia, super quibus est iudicandum; quia hæc dependent ab extensione vel restrictione clausularum supplicationis juxta stylum Cancell. & sic à facto ipsorum expeditorum seu officialium, quòd fit, ut donec litera expedita sint & judici exhibeantur, impossibile sit iudicare super gratia, qua hac ratione adhuc incerta est. Lott. *n. 18.* citans Nart. *conf. 37. n. 23.* Surd. *conf. 311. n. 18.* & Seipsum *l. 2. q. 13. n. 98.* de qua regula fusiùs *ibid.* Lott. *à n. 20. ad 49.* Item regula 31. ut non valeant commissiones causarum, nisi literis expeditis, ita ut processus ante desuper habiti nullius sint roboris. Lott. *n. 15.* de qua item fusiùs Lott. *à n. 49. ad 59.* Item regula 51. ut nulla suffragetur dispensatio, nisi literis confectis. Lott. *n. 16.* circa quam regulam vide doctrinam Sanch. *de matrim. l. 8. d. 29. n. 5.* quam fusiùs & accuratè refutat Lott. *cit. q. 2. à num. 59.* plura de necessitate harum literarum in ordine ad capiendam possessionem inferius, vide tantisper Lott. *l. 3. q. 19.*

3. Respondeo tertio; in collatione facta ab inferioribus Papæ opus non est istiusmodi literis, aut etiam rescripto similive signaturâ. Lott. *l. 2. q. 46. n. 40.* Item *l. 3. q. 19. n. 26.* citans Bellam. *in c. illud. de presump. n. 21.*

PARAGRAPHVS IV.

De tempore, quo facienda collatio.

Quæstio 787. An, & qualiter ante vacationem conferri possit beneficium?

Respondeo primò: beneficium, antequam vacet, nullatenus provideri potest. Castrop. *tr. 13. d. 3. p. 5.* cum communi. Cum enim titulus beneficii indissolubilis sit. *c. Michael. de filiis presb.* isque sit penes beneficiatum investitum, impossibile est, ut eo non remoto, alteri beneficium conferatur in titulum; siquidem unius Ecclesiæ seu beneficii non possunt esse duo beneficiarii seu intitulati. *c. cum non ignores. c. tua. de preb. & DD. communiter in c. super eo. de preb. in 6.* Laym. *in c. consultationibus. de donat. n. 1.* Unde jam etiam ipse Papa non providet de vacaturo (intellige per modum naturalem vacandi, hoc est, per obitum seu mortem naturalem; de vacaturis enim aliter paulò post) sed de vacante, utpote qui tanquam Princeps optimus, uti ex suo rescripto conservari vult uniuscujusque jus suum integrum, ita etiam urcung; salvâ hujus juris integritate non intendit ansam ullam captandi mortem alterius cuiquam dare, tamen si non ignoret, si quando simpliciter faciat gratiam de vacaturo, id intelligi sub conditione, postquam vacaverit. Lott. *l. 3. q. 8. n. 2. & 3.* qui tamen *ibid.* *q. 9. n. 13.* ait illud, quòd Papa nusquam provideat de vacaturo, sed de vacante, restringendum ad modum naturalem vacandi, scilicet per obitum, & non extendendum ad alium modum civilem, ut patet in impetrationibus ad vacatura per sententiam, vel etiam ad vacantia ipso jure (quæ tamen sententiam expectant, ut inde dicatur, si non inducta, saltem decreta vacatio) Item in gratiis ad vacatura per matrimonium, per ingressum religionis, per promotionem vel ascensionem incompatibilis: quippe in his omnibus Papa providet non solum de vacante, sed & de vacaturo; prout explicat Glossator antiq. *ad reg. 62.* & petenti provideri de vacaturo dantur litera de vacante, prout expedierit impetranti. Sicutque hæc adeo vera, ut vivente beneficiario nequidem promissio fieri possit de ejus beneficio vacaturo. *c. 2. de concess. preb.* Laym. *loc. cit.* Lott. *l. 3. q. 8. n. 4.* Si enim pactum seu promissio facta de hæreditate viventis non valet (intellige independenter ab ejus voluntate) tanquam quæ bonis moribus repugnat. *l. donari. §. donationem. ff. de donat. & l. ult. c. de pactis.* ubi dicitur, quòd omnes hujusmodi pactiones odiosa esse videantur & plena tristissimi & periculosi eventus; quare enim quoddam vivente & ignorante de rebus ejus quidam paciscentes conveniunt? Si etiam, ut ait Lott. *loc. cit.* ex Petronio, hæredipetas & fordidos testamentorum captatores profana leges acriter adeò & ferid infectantur, ut vim cujusque promissionis enervent. *l. ult. de pactis.* neque credatur cujusvis juramenti vinculum veluti adjectum promissioni contra bonum

nos mores facta, etiam secundum canonicas sanctiones obligare. *reg. non est obligatorium. de reg. juris in 6.* (pro quo vide citatos quamplurimos apud Lott.) multo magis multoque acrius id cavendum in hac materia beneficii. vide dicta de expectativis.

2. Respondeo secundò: nihil tamen obstat, quò minus beneficium nondum vacans, seu vivente adhuc beneficiato, in proprietatem conferatur, seu incorporetur monasterio, prælaturæ, seu dignitati; hæc enim incorporatio beneficii non necessarid secum fert titulum in actu, sed tantum in habitu, cum frequens sit, ut ad Prælatum monasterii, v. g. pertineat Ecclesia parochialis quodam habitu ratione incorporationis; ad alium autem, nempe ad Intitulatum Vicarium, quodam curam & titulum actualem. Laym. *loc. cit.* citans seipsum in *disp. de Prælatis. q. 208.* Sed neque sic locus est pacto de successione in beneficio, quæ pacta à SS. Canonibus ad imitationem legum civilium gravissimè reprobantur, vel etiam ipsi successioni ex pacto mortuo beneficiato; quia in isto casu beneficii secundum titulum principalem vacare non censetur, sed extintum esse, ut ait Laym. *loc. cit.* citans seipsum *Theol. mor. l. 4. tr. 2. c. 9. n. 2. & Clem. 2. de reb. Eccl. non alien.*

Questio 788. An saltem collator, v. g. Episcopus possit alicui, antequam vacet beneficium, delegare potestatem illud conferendi?

1. Respondeo primò: potest Episcopus Vicario suo generali committere generalem facultatem conferendi beneficia vacatura, sive per obitum, sive causâ resignationis, sive ex alia quacunque: tum quia Vicarius est persona qualificata; tum quia unum cum Episcopo tribunal constituit. *Castrop. loc. cit. num. 3.* Non tamen potest ei committere collationem beneficii certi, antequam vacet. vide dicta superius, ubi de potestate Vicarii quodam conferenda beneficia.

2. Respondeo secundò: de ceterò nulli alteri personæ singulari seu privata potest committere collationem beneficiorum vacaturorum, ne quidem in genere; tum ob textum *cap. deliberatione. §. prohibemus. de off. Legati in 6.* tum ob excellentiam potestatis, quæ alteri, quam personæ qualificatæ, non videtur posse committi. *Castrop. loc. cit.* citans pro hoc *Gl. in c. deliberatione. Paris. de resign. Garc. p. 1. c. 1. n. 9.* Porro qualiter cuicumque à patrono concedi possit in genere potestas nominandi seu præsentandi ad beneficia vacatura ejus juris patronatus subjecta, vel etiam ad unicum, cujus solius existit patronus, dictum supra, ubi de potestate patroni & præsentatione. vide *Castrop. loc. cit. num. 4.*

Questio 789. Intra quod tempus facienda collatio?

1. Respondeo: Ordinariis collatoribus concessum à jure communi semestrem. *c. nulla Ecclesiastica. de concess. præb. c. licet. de suppl. Clement. 1. c. 1. eodem. Castrop. cit. p. 5. n. 5.* cum communi extenditur hoc ipsum ad collatores omnes (excepto Papæ & Legato ejus à latere & Nuncio: his enim non currit tempus ad conferendum juxta dicta alia; eò quòd possint conferre beneficia etiam devoluta ad Papam. *Castrop. loc. cit. n. 9. Garc. p. 5. c. 3. n. 20.*) tam Ordinarios, quam quibus jure delegationis competit beneficia conferre. *cit. cap. nulla.*

Hinc comprehenduntur etiam Cardinales respectu beneficiorum reservatorum, quorum conferendorum indultum habent; indultum enim conferendi reservata non impedit devolutionem, sicut eam impedit indultum conferendi devoluta ad Papam. *Castrop. n. 10.* Item tam ad eos, quibus collatio competit jure primævo & proprio, quam quibus competit ea jure devoluta; cum hi sint collatores diversi, & hi subeant quoad omnia, seu quoad omnes circumstantias modi & temporis conferendi vices primorum collatorum negligentium conferre, & quoad hos nulla in jure reperitur restrictio temporis. *Castrop. loc. cit. n. 12.* citans *Azor. p. 2. l. 6. c. 27. q. 12. Lamb. l. 2. p. 3. q. 2. a. 8.* Item tam ad eos, ad quos fit devolutio à patrono laico negligente præsentare, quam ad quos ea fit à patrono Ecclesiastico; quia illa beneficia pertinentia ad ejus collationem liberam; siquidem ob negligentiam patroni pro ea vice adimitur ei potestas præsentandi, & nascitur Superiori potestas liberè conferendi. *Castrop. num. 13.* *Azor. ubi ante. q. 11. Lamb. loc. cit.* juxta dicta à nobis alia. Item tam ad collatores manualium, quam beneficiorum non manualium; quia textus *cap. nulla. de concess. præb.* loquitur generaliter, & ratio decidendi æque in manualibus, quam aliis procedit, nempe ne Ecclesiæ maneant in suspensio. *Castrop. num. 11.* neque inde fit, ut dictum alia, quò minus facta provisione per Superiorem illum, possit talis provisus ab inferiore & ordinario collatore removeri, saltem ex causa justa. *Castrop. loc. cit. juxta Gloss. fin. in Clem. unic. de suppl. negl. v. revocari.*

2. Contra limitanda responsio primò, ut non procedat quodam beneficia resignata permutacionis gratiâ, dum ad horum collationem non est semestrem designatum, & relictum liberum collatori ad illud protrahere collationem; eò quòd horum collatio sit obligatoria. *Castrop. n. 6.* citans *Garc. p. 10. c. 4. n. 2. & 3. Rebuffi. in pr. tit. de devol. nu. 6. & rii. de permut. n. 39.* Secundò, ut non procedat quodam institutionem; hæc enim post factam legitime præsentationem terminum à jure præfixum non habet ob rationem eandem, quia non est collatio libera, sed necessaria; semestrem autem designatur & relinquatur collatoribus liberè conferentibus. *Castrop. n. 8. Garc. cit. c. 4. nu. 1.* Ideo autem jus determinavit tempus provisioni voluntariæ & non necessariæ; quia ad provisionem liberam non potest compelli collator, sed si intra tempus à jure concessum non conferat, nullâ factâ compulsione, ad Superiorem devolvitur provisio. Secus est de provisione necessaria; hæc enim si omittat Episcopus, v. g. potest compelli ad faciendam institutionem à Metropolitanano vel Nuncio Apostolico, cui si non obediatur, faciendò institutionem intra terminum sibi præfixum, potest ipse Nuncius vel Metropolitanus instituere, seu conferre, non tam ob devolutionis titulum, quam titulum avocationis & injusti gravaminis tollendi. *Castrop. loc. cit. n. 8.* Tertio, in beneficiis resignatis in favorem, utpote quæ solus Papa conferre potest, cui non currit tempus. *Castrop. n. 7.* citans *Garc. p. 10. c. 2. num. 12. Mandol. ad reg. 34. q. 90.*

3. Porro qualiter hoc tempus incipiat currere, non à die vacationis, sed à die notitiæ de vacatione, dictum est supra, & ubi de tempore præsentacionis. Item qualiter hoc tempus non currat impedito, dictum est satis, ubi agebatur de præsentacione; Item paulò supra dictum est, ubi quærebatur, quæ

liter impediatur devolutio. Illud solum notandum ex Burrio ad cap. his, quibus. n. 4. apud Laym. *ibid.* n. 2. quaedam esse impedimenta ordinaria, ideoque prae cognita à decernente tempus, v. g. quòd Capitulares advocare debeant absentes, atque interea nequeant eligere, & hoc tempus curri illis, quia ideo longior praefixus terminus fuit, quòd ejusmodi mora frequenter interponi debeat. Verùm id non tam concernit trimestre datum à jure ad eligendum, quam tempus intra hoc trimestre designatum ab ipsis Capitularibus. Quaedam autem esse impedimenta extraordinaria, & per accidens occurrentia, & hæc cursum temporis, etiam à jure statuti, impediunt.

Questio 790. An, cessante impedimento, rursus aliud semestre integrum indulgendum sit, vel intra residuum primi semestris, aut etiam mox à cessante post devolutum jam totum semestre primum impedimento facienda provisio?

Respondeo: indulgeri denuo semestre integrum à cessante impedimento. Lott. l. 2. q. 24. n. 27. Argumento l. & ideo. de verborum obligat. Idem est, si impediatur provisio fortiori effectu ex aliquo vitio occulto ipsius provisio, vel propter non acceptationem, aut obitum, cessante tamen fraude. c. si electio. de elect. in 6. Lott. loc. cit. citans Azor. p. 2. l. 6. q. 7.

Questio 791. An, & qualiter collatio facta post semestre sit irrita, & tamen tolerata convalescat?

Respondeo: ad hoc dictum satis, ubi qualiter is, ad quem facta devolutio, inferiori collatori, à quo ea facta, concedere possit conferre post elapsum semestre, seu illud tempus prorogare.

Questio 792. An, & qualiter retrahatur collatio ad diem vacationis, ut fructus debeantur provisio?

Respondeo: cum fundus beneficii post collationem factam spectet ad provisorium, cui fingitur à momento vacationis facta provisio, hinc inspecta juris communis dispositione, ei debentur fructus usque ab initio vi retractiva. Lott. l. 3. q. 21. num. 117. citans Surd. cons. 333. num. 23. & 24. Gem. &c.

Questio 793. An, & qualiter collator conferre possit tempore lites pendens?

Respondeo: collator inferior impeditur conferre lite pendente. c. 2. ut lite pendente. in 6. Sic si duo in discordia electi ad eandem praelaturam (idem est de promotis ad idem beneficium à diversis collatoribus, jus collationis pretendentes eorum singulis privative) litigant coram Papa vel alibi, & lite pendente unus ex illis moriatur, vel juri suo renunciaret, vel à prosecutione illius excludatur, interim dum lis super alterius electione (idem est de provisione alia) pendet, non potest ad novam electionem aut provisionem procedi, ita ut, si nova electio attentata fuerit, ea ipso jure sit irrita; ita Bonifac. VIII. statuit in c. dispendis. ut lite pend. in 6. Ita etiam, ut si postea appareat electum seu provisorium nullum jus habere in beneficio, non

P. Leursen, Fov. Benef. Tom. II,

tamen electio seu provisio secunda, seu attentata convalescat; quia ab initio fuit nulla. Pirh. ad tit. ut lite pend. num. 17. Sic si contra eum, cui collatum beneficium, de ipsius habilitate exceptum fuit, pendente hæc lite super collatione prius facta, non potest collator alium providere, quia lite pendente nulla potest fieri mutatio. Pirh. loc. cit. loquens quidem de patrono & presentatione, hoc ipsum tamen collationi, & collatori applicandum. Sic etiam, si is, contra quem super beneficio, quod possidet, litigatur, lite pendente cedat, vel decedat, seu moriatur, non potest beneficium hoc per cedentem vel decedentem possessum, contra quem litigabatur, alteri conferri, donec lis contra superstitem fuerit finita, alioqui collatio aut quavis alia provisio erit jure ipso nulla. Sic statuit Bonif. VIII. in cap. si is. ut lite pend. in 6. Estque hic casus diversus à casu. c. dispendis. dum hic est de beneficio jam obtento & possessio, iste de obtinendo, quamvis utriusque constitutionis eadem sit ratio, ne scilicet lite pendente aliquid immutetur, quod alterius litigantis partis conditionem deteriore reddat. Pirh. loc. cit. atque ita collator ordinarius non potest interea jus, quod defunctus vel renunciatus habebat, conferre alteri; quia superstitis petitoris seu actoris interest, ne adversario ejus mortuo vel renunciante, alius possessor in ejus locum substituat, & sic reddatur ei difficilius obtentu beneficium iterum plenum per hanc substitutionem, quam vacuum possessore; et si contra cedente vel decedente peritorem seu actorem possit subrogari in locum illius alius actor; quia possessoris beneficii nihil interest, si ordinarius collator, sive alius subrogatus cum illo litiget, & ipse pergat eodem modo possidere. Pirh. l. c. n. 19.

2. Porro procedunt hæc, nimirum quòd de beneficio litigioso provideri non possit ab inferiore collatore, quicumque demum is sit, etiam si is sit Legatus, in cujus facultatibus habeatur clausula potestatis conferendi litigiosa, utpote, quæ restringitur ad vacationem per resignationem. Lott. l. 2. q. 54. n. 83. citans Lancell. de attent. in praef. n. 53. Put. decis. ult. de offic. Ordinar. & decis. 26. de preb. suntque horum collatorum manus vi lites omnino ligatae, & facta ab eis interim provisio nulla. Lott. l. 2. q. 28. num. 67. Perdit autem litigiosum beneficium cum extinctione lites hanc qualitatem, cessatque impedimentum ex ea inferioribus collatoribus natum, sive id contingat per mortem utriusque colligantis, sive unius, qui erat in possessione, modò extra Curiam defunctus sit. Clem. 1. ut lite pend. neque enim vitium litigiosi ultra litem profertur. Lott. cit. q. 20. n. 70. citans Vitellin. Pirh. n. 20.

3. Observandum etiam, quòd si lis sit inter provisos à diversis collatoribus super certo beneficio, quæ dependeat ab ipso jure conferendi, illa quidem lite impeditur conferri beneficium illud, quod est in lite, sed non impeditur, quò minus in vacationibus, aliorum beneficiorum collator, qui est in quasi possessione conferendi, eam continuando conferat. Lott. n. 14. & 16. Idque procedit, sive sint in lite collatores, sive secus; quia textus cit. c. 1. ne lite pend. in effectu applicari non potest, nisi illi beneficio in individuo, super quo inter se principaliter disceptant provisio, qualicumque enim ea sit lis, respectu beneficii, super quo lis est, non potest dari superstiti novus colligatus. Lott. n. 15.

Gg 2

4. Item

4. Item notandum, quòd habet Lott. num. 20. ubi, quòd à tota hac disputatione removenda sit ea lis, quæ cadit inter provifum & alium, qui simpliciter pro jure & interesse suo opponit se provifioni, aut illius executioni absque eo, quòd ipse pretendat se provideri, v. g. si sit patronus vel collator; hoc enim casu non dicitur lis super titulo, sed super proprietate ipsius beneficii, seu verius super statu. Plura de his, ubi de subrogatione, de quo Lott. l. 2. q. 20. per totum.

PARAGRAPHVS V.

De acceptatione collationis.

Questio 794. An, & qualiter ad perfectionem collationis pertineat acceptatio?

Respondeo: actus collationis nec est, nec dicitur perfectus, nisi secuta acceptatione; nam donatio, qualis est collatio, cum sit contractus. l. si quis donationis. c. quod metus causa. exigit ad sui perfectionem consensum. l. 1. ff. de pactis. Lott. l. 3. q. 1. num. 20. & seq. Gonz. gl. 26. à num. 13. id pluribus exemplificans Covar. l. 3. var. c. 15. per tot. sic provifio non acceptata, etiamsi facta sit motu proprio, dicitur provifio æquivocæ, adeòque minus perfecta; actus autem imperfectus, minusque absolutus & consumatus reputatur pro nihilo. l. si is, qui quadraginta. ff. ad l. falsum. Lott. loc. cit. num. 24. & 25. Sed neque collatio beneficii, antequam acceptetur, tribuit jus in ipso beneficio, ita ut illud suum dici valeat. Tond. in resol. benefic. p. 2. c. 4. §. 6. n. 34. Gonz. gl. 25. §. 2. num. 6. cum communi; sed solum jus ad rem. AA. iidem cum communi, & hinc locus non datur penitentia in collatore, seu collatio revocari nequit, quamvis acceptata non sit. Gonz. gl. 26. n. 14. juxta cap. si tibi absentis. de prob. in 6. Ratio autem hujus differentia inter collationem & donationem aliam, aliòque actus est, quòd collator conferat ex necessitate, dum sibi retinere non potest beneficium, adeòque conferendo jam functus est officio suo; donationes autem alia, aliòve similes actus fiunt ex mera voluntate. Gonz. cit. n. 14. ex Abb. in c. accedens. de prob. n. 3. Covar. l. 3. var. c. 14. n. 1. atque ex his jam deducitur, quòd per collationem, secuta necdum acceptatione, non extinguatur vacatio prima beneficii; cum tota illa vis extinctiva præcedentis vacationis tribuatur non nisi collationi perfectæ, seu acceptatæ. Gonz. gl. 25. Bellam. conf. 33. n. 14. Adeòque dum dicitur Papæ rescripto gratiam perfici, & inde consummi præcedentem vacationem cum omni suo effectu, etiã respectu vinculi reservationis seu affectionis, tametsi is, cui facta gratia, moriatur ante expeditionem literarum, id aliter accipiendum non est, nisi ubi secuta est acceptatio. Lott. loc. cit. à num. 15. unde jam etiam, si absentis alicui fit collatio, & is post factam collationem moriatur in uno mense ex reservatis Papæ, ante tamen acceptationem, non intrabit reservatio regula 8. si enim per collationem hujusmodi, donec absens illam ratam habeat, seu accepavit, jus nullum in beneficio, ut is illud suum dicere potuerit, acquisivit, non potuit vacare per mortem illius, adeòque pergat durare prima vacatio, & collatio spectare ad eum, ad quem prius spectabat. Gonz. gl. 25. §. 2. à num. 5. citans Covar. l. 3. var. c. 16. n. 3. Gomel. in reg. de an-

nali. q. 30. n. 2. Mandos. in reg. 5. q. 5. n. 3. Paris. conf. 142. n. 10. vol. 4. juxta c. si electio. & c. compromissarius. de elect. in 6.

Questio 795. Unde inducatur & presumatur acceptatio?

Respondeo primò: acceptatio hæc, dum nihil est aliud, quàm mentis & voluntatis declaratio, inducitur & probatur verbis, aut factis, aut signis, aut aliis conjecturis. Gonz. gl. 25. n. 24. & 25. Lott. l. 3. q. 1. n. 27. dicens, dum de acceptatione quæritur, nihil attentius contemplandum, quàm actum aliquem, unde concludatur acceptatio; tamen enim talis acceptatio inducitur ex sola scientia factæ collationis, solâque scientia cum certitudine sufficiat ad probandam acceptationem. Gonz. l. c. n. 25. & apud Lott. Bero. in c. 1. de consuetud. n. 77. ubi, quòd eo ipso censetur, actum provifivum esse ratum habitum, quòd devenerit ad notitiam provifii, uti id regulare est in omni materialiterativa, ut videlicet ex sola scientia inferatur ad acceptationem, ita ut non improbatum habeat vim approbationis, juxta doctrinam Bartol. communiter receptam in l. quo enim. §. rem haberi. ff. rem ratam haberi. quam sequuntur Beltrami. ad Gregor. decis. 97. n. 8. Menoch. conf. 92. n. 66. l. 1. & quampures alii apud eundem Lott. Difficultas tamen est in probanda hujusmodi scientia, quæ licet ex conjecturis constitui possit, ut Surd. Decius, Rubeus & c. apud Lott. nu. 30. ea tamen deducende sunt ex aliquo actu positivo, qui necessario implicet scientiam; unde ex sola præsentia provifii in Curia minus rectè deducitur scientia, ne dum si simpliciter signata sit supplicatio, verum etiam si sit registrata; ita Lott. num. 32. citans Garc. p. 4. c. 2. n. 16. unde

2. Respondeo secundò: dum gratia emanavit ad supplicationem, & hæc porrecta per ipsummet, cui gratia facta est, aut alterum, de ejus mandato, de quo legitime liqueat; tunc enim, quia constat de animo oratoris (nimirum quòd affecter beneficium) præsumitur ejus duratio, ut Moheda decis. 18. num. 1. de prob. nisi aliud præsumptionem hanc excluderet; quia nimirum adjecta essent clausula restrictiva, quibus alteratus esset tenor supplicationis, inde post signatam supplicationem, seu factam ei gratiam & collationem, & habitam de ea notitiam concluderetur ad ejusdem collationis acceptationem. Lott. l. 2. q. 28. n. 81. (ubi quidem agit de acceptatione gratia protonotariatus, hoc tamen esse genericum, & applicari posse gratia beneficii latis ostendit, dum ipse l. 3. q. 1. ubi de hac acceptatione gratia beneficii agit, seipsum huc refert) secus esset, ubi de alio non constaret, quàm de supplicatione porrecta & illius signatura; cum illud non concludat necessariò ad voluntatem & actum illius, cujus nomen expressum in ipsa supplicatione, quia nihil est, quò minus per alium contra ejus mandatum aut consensum porrigi poterit, uti hoc à lege permiffum est. Lott. ibid. n. 82. & 84. Et licet prætentatur aliqua impensa in conficienda vel expedienda supplicatione facta, si tamen hæc impensa est modica, adhuc est insufficientis ad præsumendum mandatum. Lott. cit. n. 82. & 85. quòd si tamen constaret de impensa hæc in rem facta in notabili aliqua qualitate (qualem in homine privato, id est, qui non est Princeps, in ordine

dine ad præsumendum mandatum esse unius scuti, censet Lott. nu. 86. ex Put. decis. 393. l. 2. & Rota decis. 407. n. 6. p. 1. recent.) præsumeretur facta per ipsum nominatum in supplica, aut de ejus consensu vel mandato. Lott. cit. n. 87. Quòd si tamen etiam de tali expensa non aliter constaret, quam ex solito & consueto, seu quòd ea solita sit fieri in talibus, atque ita præsumptivè tantum, tunc, quantumcunque ea expensa magna prætendatur, urgeatque talis ejus præsumptiva & conjecturalis probatio, puta, quia non tantum signata, sed & registrata ostenditur supplicatio, & non consuevit registrari, nisi soluta pecunià, adhuc tamen ex ea ad factum & consensum ipsius nominati in supplica non posse inferri, ait Lott. num. 87. ed quòd id esset ex præsumptione præsumptionem deducere, contra l. 1. c. de dotis promiss. Porro hic observandum, quod monet Lott. cit. q. 28. n. 83. quòd etsi propter difficultatem probandi hanc acceptationem gratiæ admittatur ad eam directè probandam conjecturæ, ea tamen ipsa sint concludenter probanda, eàque posse reduci ad duplicem speciem, prout nimirum alia tendunt ad justificationem expensarum, ex quibus, ut dictum, desumitur actus & consensus in gratiam; alia verò tendunt ad justificationem ipsius facti circa usum gratiæ.

Questio 796. An, & qualiter valeat acceptatio beneficii, si quis primò collationi dissentiens, eam tamen postea acceptet?

Respondeo: præter ea, quæ hac in parte dicta sunt de præstando assensu electioni, quòd dum alicui sit collatio, isque ei renunciet, mox verò penitentia ductus eam acceptet, validam fore acceptationem, modò interim collator voluntatem non immutavit, & istam renunciacionem seu dissentium acceptavit. Laym. in c. licet. de procuratorib. n. 3. Idem dicens esse in hoc puncto de collatione facta absenti, quod de electione, citans pro hoc Anchar. in cit. c. licet. v. opponit. Notandum tamen hic ex eodem Laym. l. cit. n. 2. quòd in genere ait de contractibus, referre multum, utrum absens, an præsens sit, qui stipulationem seu pactiorem obtulit; si enim absens sit, & de dissentiu alterius nihil intellexit, nec probabiliter suspicari potuit, præsumitur illum in eadem contrahendi voluntate perseverasse, juxta gl. magnam in cit. c. licet. Si autem præsens sit, & dissentiu alterius, cui pactiorem obtulit, cognoscat, dum is de novo consentire vult, respondere potest: se jam mutasse voluntatem, ita ut contractus consistere nequeat, utpote ad cujus constitutionem necessarium est, ut consensus partium eodem tempore concurrant.

Questio 797. An, & qualiter acceptatio beneficii fieri possit per procuratorem, vel mandatarium?

Respondeo primò: dum aliquis sine tuo mandato speciali ad acceptanda beneficia beneficium tibi collatum acceptet, beneficium tuum non est, sive non acquiris jus in eo, quousque ratam habeas acceptationem illam; nam acceptatio illa facta à non habente potestatem est nullius valoris; rati habitio autem illa est clara beneficii acceptatio. Castrop. de benef. d. 2. p. 32. n. 2. quin & Covar. l. 3. var. c. 16. n. 5. & plures alii, quos citat, censent rati habitioem illam præstare, ut beneficium illud

effectum sit tuum à puncto acceptationis illius factæ per alium, ed quòd retrahatur, & mandato æquiparetur; hanc tamen extensionem nec sibi, uti nec Vasq. in opusc. de benef. c. 4. §. 4. dub. 3. nec Abbati in c. accedens. de prob. placere, ait Castrop. loc. cit. ed quòd rati habitio non possit retraheri ad causandum effectum tempore, quo ipsa non est, adeoque non possit collationem firmam facere, jusque beneficiato concedere pro tempore, quo fit acceptatio sine mandato; quia pro illo tempore ipsa non erat; nec obstat, ut ait Castrop. in aliquibus casibus à præsentia materia diversis retrahi, & mandato æquiparari.

2. Resp. secundò: potest acceptatio fieri per procuratorem habentem speciale mandatum ad acceptanda beneficia, tamen si in particulari non nominetur beneficium illud, quod acceptandum est; quia licet beneficium onerosum sit, est tamen utile. Castrop. loc. cit. n. 1. citans Vasq. ubi ante. dub. 2. Covar. l. 3. var. c. 16. n. 4. & plures alios apud illum.

3. Respondeo tertio: potest etiam vi talis mandati specialis, dum illud est sub signo universalis, nempe ad omnia vel quælibet beneficia per procuratorem acceptare curata; ed quòd, ut fusc ostendit & exemplificat Gonz. gl. 6. à nu. 20. per signum illud universale distrahatur mandatum, ut supponat pro beneficiis, tam simplicibus quam duplicibus & qualificatis. Castrop. Vasq. Covar. l. cit. non obstante textu c. cum in illis. de prob. in 6. ubi appellacione beneficiorum non veniunt curata in mandato de providendo, tamen si sub signo universalis concessum sit; cum hoc mandatum ambitiosum sit & restringendum: secus mandatum datum procuratori ad acceptandum, utpote maxime favorabile mandanti. Castrop. loc. cit.

4. Resp. quartò: tamen si aliàs seu quòd alia valeant gesta per procuratorem post ejus revocationem (quod etiam locum habere in revocatione tacita, quæ fit per mortem mandantis, tradunt Gl. communiter recepta in Clem. unic. de renunc. v. ignoran. tem. & alii apud Sanch. de matrim. d. 11. n. 6.) antequam tamen ejus revocationis noticia ad illum pervenerit, dum nimirum ipse contrahendo cum altero obligationem contrahit, adeoque ejus interest, mandati revocationem scire, ne aliàs damno afficiatur. Laym. ad c. ex parte. de rescript. in 6. acceptatio tamen beneficii Ecclesiæ facta à procuratore post revocationem mandati, etsi ea ad procuratorem non pervenerit, non valet; sicut nec valet in eo casu contractum per procuratorem matrimonium, utpote ad cujus essentiam spectat consensus principalium contrahentium, qui propterea à jure suppleri nequit, sicuti is in aliis contractibus suppletur. Laym. loc. cit. num. 7. Ratio responsionis est non tantum, quam dat Felin. quòd inter beneficiatum & Ecclesiam contrahatur quasi spirituale matrimonium, sed & alia generalior dari potest, nimirum quod ut Bartolus & Dynus ad l. si pater. ff. de manumissis vend. Revocatio mandati valet, etsi non perveniat ad notitiam mandatarii, si is exinde non lædatur, sive ejus non interest, sicut accidit in casu beneficii pro altero acceptati. Laym. ibidem. Nec obstat Clem. unic. de renunc. ubi quòd renunciatio beneficii facta à procuratore post ejus revocationem sit valida, etsi revocatio neque ad procuratoris, neque ad ejus, in cujus manibus sit renunciatio, notitiam pervenerit; nam id specialiter in hoc casu ita statutum ad puniendam inconstantiam, quæ Ecclesiasticas

personas, praesertim in hoc genere non parum de-
debet. Laym. *loc. cit.* remittens ad Dominicum,
Anchar, &c. in *c. ult. de procurat. in 6.* vide plura
apud eundem Laym. *loc. cit.* quoniam in aliis
materiis revocatio ignota procuratori, vel etiam
iis, cum quibus is contrahit, valeat, aut non valeat.

5. Respondeo quintò : mandatum ad acco-
panda beneficia dari potest laico, & aliis benefi-
ciorum incapaci; quia ipse non sibi, sed alteri be-
neficium acceptat. Castrop. *loc. cit. num. 3.* citans
Covar. *l. 3. var. c. 16. n. 4.* Vasq. *episc. de benef.*
c. 4. §. 4. dub. 2. in fine.

CAPUT QUARTUM.

DE POSSESSIONE BENEFICIORVM.

PARAGRAPHVS I.

De modo ac tempore capiendi, seu acquirendi possessionem beneficiorum.

*Quaestio 798. Num post institutionem, & ac-
ceptam legitimè collationem possit statim
adiri, & capi à beneficiato possessio auctori-
tate propria, absque officio iudicis, & sine mi-
nisterio executoris?*

1. Respondeo : spectato jure
communi & ordinario
electus post confirma-
tionem, praesentatus post
institutionem, colla-
rius post collationem
acceptatam, & acce-
ptam investituram (in-
tellige ubi ea requiritur) statim potest possessio-
nem capere, administrare beneficium, & ei
competentia jura exercere; quia per collationem
ipsam & verbalem institutionem consequitur quis
titulum beneficii, adeoque jus seu facultatem pos-
sionem vacantem capiendi, jura competentia
exercendi, &c. Rebuff. *in pr. tit. requisita in literis
collat. n. 24.* Laym. *in c. nosti. de elect. n. 4.* citans gl. *in
idem c. v. confirmata.* Jo. And. *ibid. n. 6.* Menoch. *de a-
dipisc. poss. remed. 4. n. 182.* &c. Lott. *l. 3. q. 22. n. 8.* ubi
quòd provisus possit sine ministerio Executoris
possessionem de jure & de facto vacantem apprehendere,
& sic habentem legitimum beneficii ti-
tulum propria auctoritate capientem possessionem
à nemine occupatam nullà poenà dignum esse;
eò quòd in *c. transmissum. de elect.* decum sit, post
confirmationem, quæ titulum tribuit, confirma-
tum posse administrare, & exercere jura & offi-
cium, absque eo, quòd caveatur ibi possessionem à
iudice dandam, tradunt ex communi sententia
Abb. *in cit. c. transmiss.* & Rebuff. *in pr. de missio. in
posses. n. 5.* apud Castrop. *de benef. d. 2. p. 32. n. 4.* esseque
validam, & legitimè possessionis effectus habere,
tradit ipse Castrop. ex Covar. *l. 3. var. c. 16.* quamvis
dicat cum Covar. esse illicitam (eò quòd ex *cir. c.
transmissam*, id licere, non satis inferatur; dicatur
autem *c. ad huc. de off. Archid.* pertinere ad Archidia-
conum institutos ab Episcopo mittere in possessio-
nem, & *c. licet Episcopus. de prab. in 6.* concedatur
Episcopo, ut in possessionem mittat institutos, sub-
latà per consuetudinem Archidiaconorum hac in
parte potestare) & talem puniri posse poenà non ad-

modum gravi propter auctoritatem sententia
contraria communis. Quæ tamen videtur intel-
ligere, ut constat ex præmissis à Castrop. de eo, qui
id faceret non obtentà investiturà,

2. Respondeo secundo : dum autem alius quis-
quam esset in possessione beneficii, adeoque hæc
vacans non esset, auctoritate propria captà posses-
sio foret illicita & vitiosa, in qua, qui eam accepit,
defendendus non esset. Laym. *loc. cit.* siquidem cum
pro depellendo etiam intruso exigatur iudicium,
talis provisus eum expellens à possessione videtur
sibi assumere partes iudicis, adeoque fieri iudex in
propria causa, quod est iniquum. Lott. *loc. cit.* Imò
censetur talis spoliasse priorem, quamvis mala fi-
dei possessorem, Argumento *c. gravis. de resit. spo-
liat.* Quin &, si à provisio seu titulum consecuto il-
lata esset priori possessori proprie dicta violentia,
meretur is privationem juris sui, juxta *cap. eum. qui,
de prab. in 6.* Laym. *ibid. ex Abb. ubi ante, & Rebuff.
in pr. de miss. in possess. n. 3.* Secus si habens verum
titulū apprehendit possessionem, sed sine violentia.
Rebuff. *in pr. tit. requisita in literis collationis, n. 24.*
Porro violentiam illam proprie talem tunc admit-
ti censet Lott. *loc. cit. n. 29.* quando duo concurrunt,
nempe resistantia alterius seu prioris possessoris,
nullo modo voluntatem suam alteri accommodan-
tis, & neglectus auctoritatis iudicis. atque ita licet
factà cessione per possessorem lite pendente non
possit collitigans propria auctoritate apprehende-
re possessionem beneficii, sed debeat expectare
iudicis sententiam & iussum; &, si id faciat, dica-
tur temerarius occupator, & totum id facere per
viam attentatorum sine omni effectu, non tamen
dici violentum, ex quo non habuit sibi contradi-
centem, & consequenter deficiente altero ex re-
quisitis ad violentiam. Similiter licet quis adhibe-
ret auctoritatem iudicis, etiam si per injuriam, &
sic apprehensà possessio semper manet vitiosa &
revocabilis, non dici adhuc violentum; quia in eo
cessat temeritas dicta, quæ est in neglectu iudicis,
alterum ex requisitis ad violentiam, & sic neutrum
incurrere poenam. *c. cum, qui.* Lott. *à n. 30.* vide de
his plura inferius, ubi qualiter vacet beneficium
ob captam violenter possessionem.

3. Respondeo tertio : dum specialis Ecclesiæ
alicujus consuetudo aut statutum vigeret, ut con-
firmatus, verbaliter institutus, aut aliter provisus
possessionem, quamvis vacantem, ipsemet ca-
pere non debeat, sed solenniter & corporaliter in-
duci in possessionem (quæ inductio solennis vo-
cari solet installatio, olim fieri solita per Archidia-
conum, juxta *cap. cum Bertholdus. de sent. & rejudic.*
Laym. *loc. cit.*) id observari debet, adeo, ut prius
quam